

1	מראה מקום בדין בעלה בעיר
2	גמ' קידושין דף פא.
4	ישוב דעת רש"י
5	בעלה בעיר והיא אינה בביתה
8	לבו גס בה
9	טור סעיפים ח- ט
11	שולחן ערוך
14	סוגית פתח פתוח
15	מראה מקומות פתח פתוח
18	סגור ולא נעול
24	שו"ת בנין ציון [לבעל הערוך לנר]
27	פתח פתוח לחצר
29	יוצא ונכנס
33	פתח פתוח ולבו גס בה

אם כשבעלה בעיר מותר להתייחד לכתחילה - בעלה בעיר אין חוששין משום יחוד נחלקו בזה רש"י ותוס', רש"י כתב אין חוששין היינו שאין בזה מלקות אבל איסור יש, וכ"כ תוס' ר"י הזקן, והר"ן (קידושין דף לג.), אמנם התוספות פירשו שכוונת הגמרא להתיר לגמרי כשבעלה בעיר, וכן דעת הרמב"ם איסורי ביאה פכ"ב הי"ב, ודעת הט"ז (ס"ק ז') שגם לרש"י אין איסור, וכתב הים של שלמה (סי' כב) שרוב הראשונים סוברים כדעת התוספות וכן הלכה וכן פסקו הטור והשלחן ערוך (אה"ע סי' כב ס"ח), אמנם הב"ח (אה"ע סי' כ"ב ס"י) פסק להלכה כדעת רש"י שאסור להתייחד כשבעלה בעיר, ובחכמת אדם (כלל קכו ס"ו) פסק שלכתחילה יש לחוש לדעת רש"י.

ישוב הקושיא על רש"י ממעשה דרב ביבי - בשער יוסף להחיד"א בפני יהושע ובבינת אדם כולם כיוונו לדרך אחד בשינוי קצת דבמעשה של רב ביבי אינם במצב של יחוד ממש וכל האיסור הוא מצד דחוששין שמא ירד ויתייחד בזה מהני בעלה בעיר להתיר לגמרי, והמרומי שדה (פ ד"ה במשנה) תירץ שכל האיסור לדעת רש"י הוא רק במתייחד בכוונה אך מי שנתייחד עם אשה בדרך מקרה שלא בכוונה אין בזה איסור אם בעלה בעיר.

שיטת הרמ"ה - כשבעלה בעיר אין איסור אבל מאן דצניע צריך להתרחק מן הכיעור, וכע"ז כ' בגליונות החזו"א על האבי עזרי בדעת רש"י, ובבינת אדם (י"ז) כתב דלרש"י יחוד בבעלה בעיר הוא איסור דרבנן.

האם היתר בעלה בעיר הוא גם כשהבעל אינו יודע היכן אשתו - נחלקו בזה גדולי האחרונים דעת הידי אליהו (לרבי אליהו גאליפפה) שנחלקו בזה רש"י והרמב"ם ש"לרש"י ההיתר בבעלה בעיר הוא רק כשמתייחדת בביתה משום שיראה שיבוא למקום שהיא שם ולהרמב"ם זהו יראה טבעית לזנות תחת בעלה כשהוא בעיר ומותר גם כשאין בעלה יודע היכן היא, וכתב בכסא אליהו דלדבריו ה"ה במפליג למקום רחוק בעיר מותר, והכסא אליהו (להרב אליהו ישראל) סובר שגם הרמב"ם סובר כרש"י שאסור להתייחד כשאין הבעל יודע היכן היא, וכ"כ בנתיבות לשבת (סי' כב סק"ה), וכן פסקו החכמת אדם (כלל קכו ס"ו), והחפץ חיים נדחי ישראל (פרק כד ס"ו), ובאגרות משה (שו"ת אה"ע ח"ד סי' סה אות כא) כתב שאם זהו מקום שרגילה ללכת לשם ובעלה יעלה בדעתו שהיא שם מותרת להתייחד שאז אימת בעלה עליה והחזון איש בדבר הלכה (סי' ז ס"ב) פסק שבכל אופן שבעלה בעיר היחוד מותר מטעם שאימת בעלה עליה.

בעלה בעיר ונתן לה רשות להתייחד - הבינת אדם הקשה מדוע בלבו גס בה אין היתר של בעלה בעיר הרי גם כאן תחשוש שמא הבעל ימצא שהתייחדה, ולכן פירש שהחשש של האשה הוא שמא הבעל יבוא לפתע וימצא אותה מתייחדת, וכאשר לבו גס בה לא יחשוד הבעל אם ימצא שהתייחדה עמו ועל כן לא יחקור מה אירע, ולפי"ז כתב דכאשר בעלה נותן לה רשות ללכת לביתו של פלוני או לדבר דבר סתר עם פלוני ולסגור את הדלת אין היתר של בעלה בעיר והיחוד אסור, אכן בשו"ת אגרות משה אבן העזר (סימן ס"ה ס"ק כ"א) חלק שגם בנתן לה רשות ליכנס עם פלוני לאיזה חדר ולסגור הדלת יש לחוש שמא הבעל יחשוד ויקיש על הדלת, וכ"מ להדיא בשו"ת הרדב"ז שיש היתר בעלה בעיר גם בנתן לה רשות.

טעם האיסור בלבו גס בה - הבינת אדם (בית הנשים סימן יז) לשיטתו דהחשש שמא הבעל יצא שהתייחדה ויחשוד שזנתה, כתב דבליבו גס בה גם אם נתייחדה לא יחשוד אותה, וכ"כ בראש פינה (חלקת השדה סקי"ב), אבל השער יוסף (סימן ג'), והאגרו"מ (ח"ד סימן סה' אות ו') כתבו דכיון דלבו גס בה יצרא תקיף טפי ויבוא ליד איסור אף שבעלה בעיר.

גדר לבו גס בה - רש"י כתב דבעלת ברית היא לו, וברש"י בעירובין דף מז. (ד"ה לבו גס בה) כתב גס בה רגיל בה ומרוצה לו, הטוש"ע כתבו גס בה כגון שגדלה עמו או שהיא קרובתו, ובערוה"ש כתב דכשיש לו הכרה עמה על ידי עניני מסחר נמי הוי לבו גס בה, ועי' שו"ת שבט הלוי (חלק ה סימן ר"ג אות ג').

(א) סוטה דף ג' (ו"ז) (ה), (ז) [נעלם לט:]; (ג) כחומות (ד, ז') [נעלם ל' וט"ג], (ס) סוטה ד, (ו) ושה.

הגהות הב"ח

(א) גבי' אמר ליה (מי ימיר דנכשרים) תל"מ וי"ב ס"א אין זה: (ב) שם והוה קעצוד מילי דמימאס לט"ל ומתני' זית נמסח: (ג) רש"י ד"ה עננה וכו' להלקות. י"ב כלומר להלקות ולהכריז כפצרת מר וזוה"ל: (ד) ד"ה נקט מלה וכו' ואחזיק ט לעבור על דף: (ה) תוס' ד"ה סקנא וכו' ולעבירה ימות כ"ל ומתני' כלומר נמסח ט:

הגהות הגר"א

[א] גבי' בר וזוה"ל מ"ק וזכריו. פ"י הנמנים דק"ל אשפיה. (בגרי"ל כספתי הל"ס על הר"א ט:)

הגהות רצינונים

(א) בבתי' וראשונים אחד מהם ז"נקביו (כמו בסוטה, עין הגהות הרד"ל: [ב] דפוי' שקולו: [ג] נעיל א"נ וכו"א בראש"ש (גליון: [ד] ג"י הערך אב"י (גליון: [ה] ופ"י כיון שאוכלין ושותין ובטלין ממלכתאן מתיחדין וכו' וכו' עבירה. ערך (גליון: [ו] דפוי' פ"ה: [ז] ר"ת אמר ל"ה (רש"י: [ח] דפוי' וקצת כתי' אמר: [ט] בדפוי' ובכתי' נוסף דבור מורכב ל"ה אפסרא. ופ"ה ע"ה לא טובה השמועה, ועי' הגהות הרד"ל בליקוט מפרשים: [י] יומא תכנס היא לפנים" ליתא בבתי' ודפוי' ונוסף ע"פ רש"י, עיי"ש: [כ] דפוי' ובכתי' בעוברי עבירה: [ל] צ"ל יצרן (באה"מ, וכו"ה בבתי'): [מ] צ"ל ראוה מדברתי עם אחד ואמר לה כו' (גליון: [נ] צ"ל של איש זה פלוגי כו' (גליון: [ס] ובכ"י סי' העתיק והעבירה כ"י ימות הרגל:

לעזר רש"י

קבשור"א. פירוש פסר, דסן (ערוך ע"ה אפסר), חגל או ערש שקושים צלוצר הנהמה לצוץ אמת: דררשורד"א. פירוש ששוק, פלע ענן ענן של נהמות משל, מתורה (ערוך ערך סק): וד"ק, צ"ל מל"ץ (הממנה וכו"ה דפוי' וכו'). פירוש פסעס, כעין מוס (כש"י מולין מו ע"ז ד"ה גילי גילי) ועיין רש"י צ"מ פד ע"ז ד"ה ונעדי ממוחיה:

ליקוטי רש"י

א"ש שני. ה"ה דתנן אצל אשה מתייחדת עם שני אנשים. תרי ואיהו הא ולא יקסו (סוטה י:). בגון גירא (בהבחה יג).

עשרה יוחסין פרק רביעי קידושין

פא.

מַלְקִין ע"ה הייחוד. פ"י בקונטרס דמייירי צפניה דהכי מוקי לה כסמך ואין חוקרים על הייחוד מייירי צימוד אשת איש וקשה דאס כן לנדרין קמני רישא צפניה וסיפא צאשת איש ונראה לפרש דסיפא נמי מייירי צפניה ולחוסרה לכהן משום זונה ומיהו קשה דתנן בפ"ק דכתובות (דף יג. א') היתה נשואתו א' ואמר לה מה טעם של עובר וכו' מנאש' פלוגי וכהן הוא רמי יהושע חזונר אינה נאמנת ופרך עליה בגמרא מהא דלמר רב הכא אין חוסרין על הייחוד ומשני מעלה עשו ציוחסין ולפי מה שפירשמי דמייירי לחוסרה לכהן לא משני גמרא התם מידי דהא הכא מייירי ליוחסין ואפ"ה אמרין דאין חוסרין יש לומר דלעולם מייירי ליוחסין והא דמשני התם מעלה עשו ציוחסין שאני התם דלניה נאמנת משום דמוזה היא שנעלה והכא דקאמר דאין חוסרין היינו משום דלניה מודה שנעלה:

בעלה בעיר אין חוששין א"ה משום ייחוד. פ"י בקונטרס אין חוששין להלקות משמע מתוך פירושו הא לחוסרה מיהא איכא וקשה דאס כן מנא פריך כסמך על רב יוסף דקאמר שקולו דרגא מתומי ציצי והאמר רנח ענלה צעיר אין חוששין לה משום ייחוד ומנא קושא נהי דמלקות ליכא לחוסרה מיהא איכא ונראה לפרש אין חוששין כלל משום ייחוד ואפילו לחוסרה ליכא:

סקבא דשתא ריגא. פירוש ריעוע של ימות השנה לייחוד ולעצירה (ה) כלומר ימות הרגל [ששן] קצולות אנשים ונשים לשמוע הדרשה ומועין עין זה על זה וי"א לכך נהגו להשתנות לאחר פסח ולאחר סוכות:

א"צ

אנשים מבפנים ונשים מבחוץ חוששין משום ייחוד במתניתא תנא איפכא אמר אב"י השתא דאמר רב כהנא הכי ותנא מתניתא איפכא אנא^א נעביד לחומרא אב"י דייר גולפי רבא דייר קנא אמר אבין^ב סקבא דשתא ריגלא^ג הנך שבויתא דאתאי לנהרדעא אסקניהו לבי רב עמרם חסידא אשקולו דרגא מקמייהו בהדי דקא חלפה חדא מנייהו נפל נהורא באיפומא שקליה רב עמרם דדרגא דלא הוו יכלין בי עשרה למדלייא דלייא לחודיה סליק ואזיל כי מטא לפלגא דרגא איפשח רמא קלא גורא בי עמרם אתו רבנן אמרו ליה כסיפתין אמר להו מוטב תיכספו בי עמרם בעלמא הדין ולא תיכספו מיניה לעלמא דאתי אשבעיה דינפק מיניה נפק מיניה כי עמודא דגורא אמר ליה חזי דאת גורא ואנא בישראל ואנא עדיפנא מינך רבי מאיר הוה מתלוצץ בעוברי עבירה יומא חד אידמי ליה שטן כאיתתא בהך גיסא דנהרא לא הוה מברא נקט מצרא וקא עבר כי מטא פלגא מצרא שבקיה אמר אי לאו דקא מכרזי ברקיעא הוהורו בר' מאיר ותורתו שויתיה לדמך תרתי מעי ר' עקיבא הוה מתלוצץ בעוברי עבירה יומא חד אידמי ליה שטן כאיתתא בריש דיקלא נקמיה דליקלא וקסליק ואזיל כי מטא לפלגיה דדיקלא שבקיה אמר אי לאו דמכרזי ברקיעא הוהורו ברבי עקיבא ותורתו שויתיה לדמך תרתי מעי פלימו הוה רגיל למימר כל יומא^ד גירא בעיניה דשטן יומא חד מעלי יומא דכיפורי הוה אידמי ליה כעניא אתא קרא אבבא אפיקו ליה ריפתא אמר ליה^ה יומא כי האידינא כולי עלמא גואי ואנא אבראי עייליה וקריבו ליה ריפתא אמר ליה^ו יומא כי האידינא כולי עלמא אתכא ואנא לחודאי אתיוהו אותבוהו אתכא הוה יתיב מלא נפשיה שיחנא וכיבי עליה והוה קעביד (ה) ביה מולי דמאים א"ל^ז תיב

ליער שילא ממנו: מותלוצץ בעבירה^ח. חומר שנקל הוא להתגבר על יצרו^ט אס היו רוצים: אידמי ליה שטן. דהוא יער הרע: בהך גיסא דמברא. ללד השני שמעבר המים: לא הוה מברא. ספינות המעצרות: נקט מצרא. חגל מתוח משפת הנהר אל שפתו ואחזין זו לזא על דף קרר המוטל ברוחצ הנהר: שבקיה. הילר לרצי מאיר: אתכא. על השלחן אולכין: וכיבי. ולנ"ץ המוילצץ ליסה המאוסין: מצי

תלפא. אלא שמה יטערן וכו' והואיל וניהסן אסורין בה לא סגי בחרי שמה יטערך הנעל או שלוח צ"ד לנקיטו וכו'. דניהוו ע"ה סהדי. אס יכא עליה ועידו עליו צ"ד הגדול רבי חנינא בר פפי וחביריו. כגון רבי לודק שגבס כח לנוף יצרו להתגבר כספלי קוטו [ולע"ה מ.]. מלקין ע"ה הייחוד. ממת מדרות. ואין אוסרין. אשה על ענלה כשציל ייחוד בשנייה. כלומר הייתי מתגרס בו ושטן הוא יער הרע ולא איכא שיטתילני [ולע"ה מ.]. הרי זה למך צעיוני של שטן שרואה צעיוני שאין בו כח למקך מעלניו עול מלאת [וסבה לה.].

עין משפט נר מצוה

ק"א א' טושי"ע אה"ע סי' כב ספ"ה ה' צה"ה: ק"ב ב' מ"י פכ"צ מהל' אשוריו צאה הל' ג סמך לאין קב טושי"ע אה"ע סימן כב ספ"ה ב: ק"ב ד מ"י פכ"ד מהל' סנהדרין הל' ה טושי"ע אה"ע סי' קשת ספ"ה ב: ק"ב ד מ"י פכ"צ מהל' א"צ הל' יז טושי"ע שם סימן כב ספ"ה מ: ק"ז ו מ"י שם טושי"ע שם ספ"ה ט: ק"ח ז מ"י שם טושי"ע שם ספ"ה ט: ק"ח ח מ"י שם הל' מ טושי"ע שם ספ"ה ו:

תוס' ר"ה חוקן

זה מזה: לנקיטו. וצריך להתרחק משום צניעות: [מוסרי'ם לו ב' ח"ח]. המקנא לאשתו ומעלה אותה לירושלים להשקותה: ת"ח. שידוע שאסורה לבעל ויתרו בו אם יבא עליה: דל כרעך. מהר ללכת שנקיימנה. ומסתברא דלפנים משורת הדין עבד שרעה להתרחק מן הכבוד אבל לכל שני אנשים כשרים מותר: וחבירו. רבי (יצחק) [צדוק] ורב כהנא. מלקין. מי שנתחייב עם אשה מלקין שניהם מכת מדרות ואם אשתו היא אוסרים אותה לבעלה: אמר רב אשי. הא דאמר רב מלקין דוקא פניה אבל באשת איש אין מלקין אותה ואיכא שאין אוסרין אותה שאם אתה מלקה יאמרו שידעתה לפי' הלקי אותה הדאינא איכא מיתת ביד: מלקין. פריש אשת שנתחיידה יחוד ומדיע שמשום ייחוד הלקיה ולא משום נזות. והוסי' פכ"א דקדושה על [כתב] מלקין פניה על הייחוד ומכרזי שמשום ייחוד הוה: נמי לילקי ולכרזי. גבי אשת איש: בהא. במלקות ולא שמע בהכרזה ויוציא לעז על הבים: על לא טובה. מי שיצא עליו קול שהוא עובר עבירות ומלקין אותו: דבני עלי. כתוב לא: לא טובה. לאו הוה: אפסרא. פריש קבישטי"ר. כמו אפסר בהמה: ומקרי. לפני הלוהק: אל בני. להודיע שמפני זה לוקה: אין חוששין. משום ייחוד להלקות: דכרך ריפתא. שאכלו: שקולו דרגא. סליקו הסולא שלא ירד וייתייחד: שושבינתיה. בעל בריית: אנשים בחורין. בבית החיצון ונשים בבית הפנימי אין לחוש לייחוד שאין לאיסבס בבית הנשים ואע"פ שהאשה כשצאה מתוחד עם האנשים לא איכפת לן האשה מתחתית עם

תורה אור השלם

א) אל ב"י בו לא מופה השמעה אשר א"בי שמשע מפרשים עם יי: [שנא"ל א' ב' כד]

הר"ן על הרי"ף מסכת קידושין דף לג עמוד א

בעלה בעיר אין חוששין לה משום יחוד. להלקות דמסתפי מבעל דילמא השתא אתי:

נימוקי יוסף (בשיטת הקדמונים) מסכת קידושין דף פ עמוד ב

בעלה בעיר אין חוששין משום יחוד. להלקות, דמסתפי מבעל השתא אתי. ומיהו אי גייסא ביה חוששין כדאמרינן בגמרא דשושבינא משום דגייסא בה חוששין:

תוספות הרא"ש מסכת קידושין דף פא עמוד א

בעלה בעיר אין חוששין. פרש"י להלקותו, מתוך פירושו משמע שרוצה לומר דלכתחלה אסור, וקשה דבסמוך משמע דשרי דפריך אמאי קאמר שקילו דרגא מתותי ביבי, הילכך נראה לפרש דאין חוששין לאיסור יחוד ואפי' לכתחלה, ואף על פי שיש ספרים דגרסי בעלה בעיר אין חוששין לה ובההיא דפתח פתוח לר"ה אין בו משום יחוד מ"מ חדא מילתא היא וברוב ספרים גרסינן בתרווייהו אין חוששין וכן בפר"ח.

תוספות רבינו שמואל (בשיטת הקדמונים) מסכת קידושין דף פא עמוד א

בעלה בעיר אין חוששין לה. פ"הרנא) להלקות. וקשה דמשמע דאיסור איכא, ובסמוך דפריך גבי שקולו דרגא מתותי ביבי, משמע דאפי' איסורא ליכא, וע"ק דמשמע דאם אין בעלה בעיר מלקין, ולעיל אמרי' דאין מלקין בא"א. ויש לפרש אין חוששין לה דאפי' איסורא ליכא

ים של שלמה מסכת קידושין פרק ד

תו מסיק בעלה בעיר, אין חוששין משום יחוד, פירש"י להלקות, דמסתפי מבעל, השתא אתא. והקשו התוספות, משמע מתוך פירושו, הא איסורא איכא, ואם כן מאי פריך בסמוך על רב יוסף, דקאמר שקולו דרגא מתותי ביבי, והאמר רבא, בעלה בעיר אין חוששין כו', נהי דמלקות ליכא, איסורא מיהא איכא, לכן פירשו, אין חוששין, כלל משום יחוד, ואפילו איסורא ליכא, וכן יראה דעת הרמב"ם (ה' איסורי ביאה פכ"ב הי"ב) והסמ"ג (לאוין קכ"ו) וכן דעת רוב המחברים,

רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כב

אשת איש שהיה בעלה בעיר אינה חוששת לייחוד, מפני שאימת בעלה עליה, ואם היה זה גס בה כגון שגדלה עמו או שהיתה קרובתו לא יתייחד עמה ואף על פי שבעלה בעיר,

רבינו ירוחם - תולדות אדם וחווה נתיב כג חלק א

וכתב הרמ"ה ואם לבה גס בה אפילו בעלה בעיר ופתח פתוח לרשות הרבים אסור ומאן דצניעא אפילו בעלה בעיר ופתח פתוח לרשות הרבים נמי צריך להתרחק מן הכיעור ומן הדומה לו.

חזו"א בהשגות על האבי עזרי פכ"ב איסו"ב

ואם אסור יחוד דאורייתא נכוג אף צבעלה בעיר למה לא ילקו מכות מרדות כלל זה נכוג בכל עצירה אצל כונת רש"י דלא אמרו חכמים דמוחר להתייחד לכתחילה אלא אף על גב דאסור יחוד ליכא מ"מ אין זו מדת נכונה, ומה שפירש רש"י להלקות ר"ל אפילו חיוב של מלקות ליכא ואפילו צבעלה סרים או שהיא איילנית שראוי ללקות אין כאן עצירה של מלקות אלא הרחקה צעלמא.

דעת רש"י שדוקא שתי נשים, והרבו התוס' בדף פ"ב להקשות על זה. וה"נ קשה להלן בפירש"י דף פ"א לענין בעלה בעיר, שפי' רש"י להלקות, משמע דאסור מיהא. והקשו התוס' מהא דרב יוסף ודרב ביבי. ונראה בכ"ז שיטת רש"י, דיש נ"מ בין נכנס להתייחד בין שלא בכונה הגיע לכך, שהרי בריש מס' סוטה תנן נכנסה עמו לבית הסתר, ואי' בירושלמי שדוקא נכנסה עמו הא בזה אחר זה לא, ר"ל דוקא ע"מ להתייחד. והנה שם פשיטא דאפילו בעלה בעיר נקראת סתירה, ומבואר באהע"ז סי' קע"ח ס"ח דרך משום שהוא אחר קינוי הכי הוא. אבל דעת רש"י אינו כן, אלא משום שע"מ להתייחד לעולם אסור אפילו בלי קינוי. וא"כ דאין חוששין משום יחוד בתרי אופני, אם במקרה שלא בכיוון באמת שרי, ואם כן בכיוון ודאי אסור אבל אין מלקין, וה"נ לענין הרבה נשים דשרי אם נכנס בעסק וכדומה, אבל לא כדי להתייחד.

פני יהושע מסכת קידושין דף פא עמוד א

בד"ה בעלה בעיר כו' פירש בקונטרס כו' וקשה דא"כ מאי פריך בסמוך כו' עד סוף הדיבור. ולענ"ד נראה ליישב פירוש הקונטרס דנהי דלכתחלה ודאי איסורא איכא להתייחד אף בבעלה בעיר אפ"ה פריך בסמוך שפיר דהא ודאי ר' ביבי דגברא רבא הוי בלא"ה לא היה מתייחד עם אשתו של ר' יוסף אלא דר' יוסף לחומרא בעלמא אמר שקולו דרגא מתותי ביבי משום דגייס בה שמא יתייחד והיינו דקשיא ליה כיון דבעלה בעיר ליכא חששא כ"כ אף אם עברה ונתייחדה משום דמירתתא מבעלה א"כ כל שכן שאין להחמיר כ"כ בחששא דשמא תתייחד דאפשר דבהכי נמי מירתתא להתייחד שלא ירגיש בה בעלה ומיתגניא באפיה, ועוד דאף אם תתייחד אין כאן חשש לחוש דעבדא איסורא ממש, כן נראה לי:

בינת אדם שער בית הנשים סימן יז (כז)

ונראה לי דאף דהתוספות הקשה על רש"י דאם כן מאי מקשה על ר' יוסף דאמר שקולי דרגא מתותי ביבי והא בעלה בעיר אין חוששין משום יחוד ולדעת רש"י מאי מקשה דנהי דאין מלקין מכל מקום אסור לכתחלה נראה לי דרש"י סבירא ליה דהכי מקשה הש"ס דבשלמא דאם שהיא מתיחדת אסור מדאורייתא שייך לגזור שלא יבוא לידי יחוד אבל כיון שאם בעלה בעיר אין בו יחוד דאורייתא להלקות אפילו אם הוא עמה ביחוד בחדר נעול אלא מדרבנן לכתחלה אסור אם כן לא שייך למיגזר לשקול דרגא שמא ילך וייתחד עמה ואם כן לא קשה מידי קושית תוספות ובזה נראה לי גם כן לתרץ מה שהקשה רש"ל על פירוש רש"י דאיך כתב רש"י בעלה בעיר אין חוששין משום יחוד להלקותו דהא בלאו הכי אין מלקין על היחוד באשת איש ולפי זה לא קשה מידי דאין כוונת רש"י באמת להלקותו אלא כוונת רש"י דאין בו איסור דאורייתא להלקותו דהא דאין מלקין היינו דרבנן תקנו כך לפטרה שלא להוציא לעז:

כב שער סימן ג' יוסף

במציאות זה דרב ביבי הן אמת וכאשר יהיה האופ"ן שיש יחוד גמור אף דאינם מתייחדים, כי הן האיש בעליה הוא למעלה והיא למטה, כיון שיכול לירד למטה אסור משום יחוד, מיהו היכא שבעלה בעיר דליכא אלא איסורא בעלמא ואין מלקין במציאות זה דאינם במקום א', הנה זה עומד טפי בעליתא וזאת האשה בירכתי ביתה, פריך הש"ס דיהיה מותר ואמאי שקיל דרגא מתותיה, דבמציאות זה דהשתא ליתנהו במקום אחד לא חיישינן דיתייחדו, כיון דא"נ מתייחדו אינם באים לידי עבירה, וביחוד כי האי בעלמא אין מלקין, כן נר' לקע"ד למצוא צד זכות לרש"י והר"ן ז"ל בפירושא דשמעתתא.

הועתק על ידי אצור החכמה

ואנב אורחין יש לנו ללמוד מדברי רש"י שכתב
דמסתפה מבעל השתא אתי דהא דאין
חוששין בבעלה בעיר היינו דוקא כשהיא יושבת
בביתה דשייך טעמא דמסתפה דילמא השתא אתי
בעל אבל כשאינה בביתה והלכה עראי בבית אחר
מהיכא תיתי לומר דמסתפה השתא אתי ופשיטא
דאיכא משום יחוד וסברא אלימתא היא. אבל מדברי
רבינו [הרמב"ם] שכתב מפני שאימת בעלה עליה
נראה שאפילו בכל מקום זולת ביתה כל שבעלה
בעיר אימתו עליה שלא לזנות. וכן כתב הריב"ה ז"ל
מפני שאימת בעלה עליה ולכן ליכא משום יחוד.
[ידי אליהו. ר"א נאליפפת-הלכות איסורי ביאה פכ"ב הי"ג]

אליהו

אבן העזר סימן כא כב

כסא

סימן כב

לפי דבריו תורה יוצאה דכל שהוא בעיר לדעת
הרמב"ם ורבינו הטור וגם מרן ז"ל שנקט כלשונם
אפילו אם יודעים שהוא מפליג מותר ולדעתו לא
ידעתי אמאי לא כתב דאיכא גם נפקותא זו לענין
דינא ולישרי לן מר דאיני מודה לו בזה דכל כי הא
היה להם להפוסקים לפרש שחלוקים הם בטעמם
רש"י והרמב"ם ז"ל ונפקא מינה טובא.

אלא דלע"ד גם הרמב"ם ורבינו הטור סברי מרנן
כדעת רש"י ז"ל דהאימה היא שמא יבא
ויתפסנה כגנב, ולפי זה כולהו ס"ל דדוקא אם היא
יושבת בביתה מותר דאיכא אימה דילמא אתי
הבעל אבל בבית אחר אסור כיון דליכא להך
טעמא דשמא יבא הבעל והיכא דיודעים שהוא
הפליג אסור כן נראה לדעתי הקצרה*.

הועתק על ידי אוצר החכמה

א דין ח' אשה שבעלה בעיר וכו' מפני שאימת
בעלה עליה. מסתמיות דברי הפוסקים נראה
דבכל גוונא התירו כל שבעלה בעיר אפילו אם היא
יודעת שהוא מפליג ומתעכב במקום שהלך, ולא
ידעתי מאי שנא מיחוד גוי ביין דקי"ל שאם יודע
הגוי שהוא מפליג אסור דלא מירתת ויודע הוא
שיתעכב במרחץ או בבהכ"נ בזמן התפילה כדאיתא
ביו"ד בסימן קכ"ט (ס"ה), ואפשר לומר דלרוב
פשיטותו לא הזכירוהו דודאי ליכא אימת בעלה
עליה שמא יבא ויתפסנה אלא היכא דאינה יודעת
אם הוא מפליג אבל ביודעת פשיטא דליכא אימה,
ולא תיקשי דא"כ כי פריך בגמ' (קידושין פא.) לרב
יוסף מדרבה אמאי לא מוקי עובדא דרב יוסף
ביודעת שהוא מפליג, דניחא ליה לש"ס לתרוצי
מילתא דצריכא ליה לש"ס שהיה לבו גס בה ולא
לאוקומה במילתא דלא ברירא דמנא ידע סתמא
דש"ס דרב יוסף היה רוצה להפליג וגם הודיע להם
שהוא מפליג וכל זה פשוט וברור לע"ד.

וחזיתיה להרב ידי אליהו ז"ל דף מ"ח שעשה
מחלוקת בין רש"י והרמב"ם ז"ל
דלרש"י (ד"ה צעלס נעיר) שכתב דילמא אתי משמע
דוקא אם היא בביתה, ולהרמב"ם ז"ל (פכ"ז מהל'
איסורי הי"ג) שכתב אימת בעלה עליה כל שהוא
בעיר אפילו אם אינה היא בביתה שרי יעו"ש, אשר

ב' סימן כ"ב דין ח'. מפני שאימת בעלה עליה וכו'. ראיתי להרב מהר"ר אליהו ישראל ז"ל בהגהותיו כ"י שכתב וז"ל מסתמות דברי הפוסקים נראה דבכל גוונא התיירו כל שבעלה בעיר אפילו אם היא יודעת שהוא מפליג ומתעכב במקום שהלך, ולא ידעתי מאי שנא מיחוד גוי ביין דקי"ל דאם יודע הגוי שהוא מפליג אסור דלא מרתת ויודע הוא שיתעכב במרחץ או בבית הכנסת בזמן תפילה כדאיתא בי"ד סימן קכ"ט ואפשר דלרוב פשיטותו לא הזכירוהו **דודאי ליכא אימת בעלה עליה שמא יבא ויתפסנה אלא היכא דאינה יודעת אם הוא מפליג, אבל בידועת פשיטא דליכא אימה**, ולא תקשי דא"כ כי פריך גמרא לרב יוסף מדבריה אמאי לא מוקי עובדא דרב יוסף בידועת שהוא מפליג. דניחא ליה לש"ס לתרוצי מילתא דברירא ליה לש"ס דלבו גס בה ולא לאוקומא במילתא דלא ברירא ליה דמנא ידע סתמא דש"ס דרב יוסף היה רוצה להפליג וגם הודיע להם שהוא מפליג. וכל זה פשוט.

ובספר יד אליהו דף מ"ח עשה מחלקת בין רש"י והרמב"ם דלרש"י שכתב דילמא אתי משמע **דוקא אם היא בביתה** ולהרמב"ם שכתב אימת בעלה עליה **כל שהוא בעיר אפילו אם אינה בביתה** שרי יע"ש. ולפי דבריו תורה יוצאה דכל שהוא בעיר לדעת הרמב"ם והטור גם מן דנקט לשונם **אפילו אם יודעים שהוא מפליג מותר** ולדעתו לא ידעתי דאמאי לא כתב דאיכא נפקותא זו לענין דינא ואיני מודה לו בזה דכל כי הא הו"ל לפוסקים לפרש שחלוקים הם בטעמם רש"י והרמב"ם ונפקא מינה טובא. אלא לע"ד גם הרמב"ם והטור סוברים כדעת רש"י **דהאימה הוא שמא יבא ויתפסם כגנב**. ולפ"ז כלוהו ס"ל דדוקא אם היא יושבת בביתה מותר דאיכא אימתא דילמא ליתי אבל בבית אחר אסור כיון דליכא הכ טעמא דשמא יבא והיכא דיודעים שהוא מפליג אסור כן נראה לע"ד.

ומ"ש מראש מקדמי ארש דהא דבעלה בעיר היינו כשאינו מפליג וכשהיא בבית ודלא כהרב יד אליהו דמשוי פלוגתא בין רש"י והרמב"ם והאריך בזה כמו שהבאתי לשונו. ראיתי בספר חדש זה שמו מאורי אור ח"א לא' מרבני אשכנז מהר"ר אהרן וירמייש דיין מקק"י מיץ שכתב בסוף קדושין דף נ"א מהספר ז"ל בעלה בעיר אין חוששין מסתברא **דוקא בביתו** ובפרט לפירוש התוס' עכ"ל. אמנם לדעתי הקצרה כשבעלה בעיר אין בו משום יחוד מילתא פסיקתא דהכי אמרו בש"ס ופסקוהו הפוסקים ראשונים ואחרונים. ומנין לנו לחלק חילוקים אלו מדעתנו. ואין ראיה מי"ד סימן קכ"ט דאימת בעלה אלים כל שהוא בעיר ובכל אופן שרי. ומיהו כתב רבינו ירוחם נתיב נ"ג ח"א וז"ל ומאן דצניעא אפילו בעלה בעיר ופתח פתוח לרשות הרבים נמי צריך להתרחק מן הכעור ומן הדומה לו עכ"ל. ואין להקשות דאם כן אמאי אצריך לשנוי אהיה דרב יוסף דהוה גס בה ולימא דרב יוסף בתורת צניעות הוא דעבד. דודאי כי משכח לתרוצי דעל פי הדין עבד טפי מעלי מלומר דלפנים משורת הדין היה עושה וזה פשוט. ורב יוסף הגיד להם דאיכא יחוד עם רב ביבי ולזה אמר שקולו דרגא מתותי ביבי שלא יעלו הם למעלה. אבל רב ביבי לא היה יורד להתיחד עמהם. אלא דאפשר דאם יעלו לא יאמר להם שילכו מפני הבושה. או יסבור דרב יוסף התייר להם דבעלה בעיר אין בו משום יחוד אפילו בגס בה. ומשו"ה א"ל שקולו דרגא וזה סימן שאסורים ביחוד ובודאי שלא יתיחדו דקים ליה בגוייהו דאי לאו מה יועיל לומר שקולו דרגא. אחר שילך יחזרוהו למקומה לעלות ולירד. אמנם קים ליה בגוייהו ויספיק להם סימן זה.

שאלה אשה שבעלה בעיר באיזה ענין מותר להתייחד עמה:

תשובה לפי מה שכתבנו בסימן הקודם דאין איסור יחוד דאורייתא אלא חד בחד והשאר מדרבנן לפי זה יש לסמוך על פי רוב הפוסקים שהביא רמ"א ודינו הכי דאשה שבעלה בעיר אף שמדעת רש"י נראה דסבירא ליה דלכתחלה אסור כבר כתב רש"ל בים של שלמה קידושין **דדעת רוב המחברים כתוספות** ורמב"ם וסמ"ג דאף לכתחלה מותר ואף שאיש אחד עם אשה אחת הוא דאורייתא **וקצת יש לחוש לדעת רש"י מכל מקום בשני אנשים אין להחמיר כלל** דהא לדעת רמ"א אפילו אין בעלה בעיר מותר לכתחלה והוא הדין באיש אחד ושתי נשים ואחת מהן בעלה בעיר אין לחוש כלל אפילו לכתחלה:

ואמנם נראה לי דזה דוקא בביתה שדרה אבל אם היא הולכת לבית אחר אף על פי שבעלה בעיר יש בה משום יחוד דבזה לא שייך דמסתפי מבעלה השתא אתי כיון דאינו יודע היכן היא, ואמנם הא דאמרין אימת בעלה עליה ליכא למימר דרצה לומר דמשום הכי לא תזנה שמתירא שמא יבוא הבעל בשעת ביאה דאם כן אם גס בו נמי יהא מותר דמאי שנא, אלא נראה לי דהכי פירושו שהיא מתירא כשיבוא הבעל וימצא שהיא מתיחדת עם איש שאינו גס בה יחשוד אותה דמסתמא זנתה דאם לא כן מאי בעי איש נכרי גבה ושמא יחקור אותה ויודע לו האמת אבל בגס בו לא יחוש הבעל אם ימצא שהיא מתיחדת עמו ואם כן תזנה גם כן דמסתמא מיירי ביחוד ממש דהיינו **שהדלת מסוגר**, ולפי זה כשבעלה נותן רשות להאשה ללכת לבית פלוני ודאי חיישין משום יחוד דאף שיהיה הדלת מסוגר והיא תזנה ויבוא בעלה לא יעלה על דעתו לחקור כיון **שברשות הלכה** וכל שכן כשבעלה **נותן לה רשות לדבר דבר סתר עם פלוני ולהסגיר הדלת דאסור** דבזה אין שייך אימת בעלה.

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן סה אות כא

בחדוש החכ"א כלל קכ"ו בסעיף ו' כשבעלה נתן לה רשות לדבר עם איש אחד דבר סתר בסגירת הדלת אסור שהרי אין אימת בעלה עליה כיון שנתן לה רשות, לכאורה לא מובן כל כך, דהא משמע כשבעלה בעיר אף שאמר לה שישא שם הרבה זמן נמי ליכא איסור יחוד משום דיש לה לחוש שאף שאמר שישא שם הרבה שעות אפשר שחזר בו לאיזה צורך וגם בלא צורך כי ליכא עליו חיובים שלא לחזור בו ממה שחשב תחלה לעשות, וגם אולי בכוונה אמר לה שיתאחר אף שידע שלא יתאחר, וא"כ גם בנתן לה רשות ליכנס עם פלוני לאיזה חדר ולסגור הדלת הרי יש להו לחוש שמא הבעל יחשוד ויקיש על הדלת שיפתחו לו, ואף אם לא הקיש על הדלת איזה זמן יקיש בכל עת משום דעל זמן גדול יחשוד יותר, שלכן אין להיות איסור יחוד אף בנתן רשות, ורק שייך דינו לאסור כשאמר לה שתסגור את הדלת על משך זמן גדול ולא יצטרכו לפתוח אף כשיקיש על הדלת אז ודאי אסור, דאף שבעלה אינו חושדה התורה הא אסרה לכל אינשי ונשי להתייחד אף לצדיקים, אבל בסתם נתינת רשות מהבעל להתייחד לכאורה אין לאסור דעדיין אימתו עליה.

שו"ת רדב"ז חלק ג סימן תפא (תתקיט)

(תתקיט) שאלת ממני על מה שנהגו במצרים שהולכות הנשים לעשות מלאכה בבית העכו"ם ועומדות שם ג' או ד' ימים ולילות ולפעמים יש בהן נשי כהנים אם יש חשש איסור אם לא:

תשובה יש במעשה זה פריצות גדול לא ישוער וכבר נעשו הסכמות מידי הנגידים על זה ומקצתם פירשו ונמנעו ומקצתם לא יכלו לעמוד כי הן עניות ובעליהן עניים ולא יתנו להן לא לבוש ולא כסות בקרה ולא לבניהן והן צריכות לבקש מחייתן **והולכות ברשות בעליהן** ומה שיכולנו לתקן הוא שלא ישבו על שלחן אחד לעשות מלאכת הרקום אנשים ונשים כאשר היה בתחלה אלא שהאנשים לעצמן והנשים לעצמן ועוד שלא תלכנה אלא הזקנות ממ"ם שנה ומעלה. ומ"מ לענין הדין אין כאן חשש איסור לאסור אותה על בעלה. חדא שהולכות יותר משלש נשים ואין כאן יחוד דהכי תנן לא יתיחד איש עם שתי נשים משמע הא עם ג' או ד' מותר לדעת רש"י ז"ל. ואף על פי שיש חולקים עליו הנ"מ לכתחלה אבל בדיעבד לא. ותו דאיכא אנשים הרבה וא"כ נשים הרבה עם אנשים הרבה מותר אפילו לכתחלה. וכ"כ הרמב"ם ז"ל פ' כ"ו מהלכות איסורי ביאה. ותו דפתח פתוח לרשות הרבים. ותו **דבעלה בעיר** ואמר רבא בעלה בעיר אין חוששין משום יחוד וא"ר יוסף פתח פתוח לרה"ר אין חוששין משום יחוד. ואף על פי שרש"י ז"ל פ' לענין מלקות אבל איסורא איכא. התוספות והרמב"ם ז"ל בפרק המזכר ורוב המפרשים הסכימו דאפילו איסורא ליכא.

לפ"פ לר"ה דבשלמא בבעלה בעיר אסרו בגייסא ביה, דכיון דעל עומדו יעמודו לבטח אין זר אתם אף דמסתפו מבעל, מ"מ כיון דגייסא ביה יצרא דעבירה תופף עליהם וחיישינן לאיסורא,

הועתק על ידי אוצר החכמה

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן סה אות ו'

דמה שבעלה בעיר אינו מועיל כל כך האימה מצד זה להתירה גם לזה שגייסא ביה, ומשמע מרש"י שהוא משום שתאונה לו הוא יותר מסתם תאונה לאינשי, דהא פרש"י בקדושין דף פ"א ע"א על הא דשאני ר' ביבי דשושבינתיא הואי, דבעלת ברית לו, דהיינו לרעות וידידות שזהו טעם רק דלכן מתאונה לו ביותר, שלכן כ' גם הרמב"ם פכ"ב מאי"ב הי"ב כגון שגדלה עמו או שהיתה קרובתו, וכן הוא בש"ע נמי נראה שהוא מטעם זה דלכן מתאונה לו ביותר, שלתאונה כזו לא מהני האימתא ממה שבעלה בעיר שאינה אימתא כל כך שתמנע בשביל זה מתאונה גדולה.

ערוך השולחן אבן העזר סימן כב סעיף ו

אשה שבעלה בעיר אין חוששין להתייחד עמה מפני שאימת בעלה עליה וי"א דלכתחלה אסור [רש"י] ואם היה זה גס בה כגון שנתגדלו ביחד או שהיא קרובתו או שיש להם איזה הכרה ע"י ענייני מסחר וכיוצא אסורים להתייחד אפילו בכה"ג כשבעלה בעיר וכ"ש אם בעלה קינא לה ממנו.

שו"ת שבט הלוי חלק ה סימן רג

בענין לבו גס בה בבעלה בעיר, נו"נ האחרונים שם אם דוקא כעין בעלת בריתו וקרובתו או גם קרבת דעת בשאר דברים כגון למסחר וכיו"ב שכ' בס' עה"ש, האמת שיש סברא שקרבת מסחר אינו כבת בריתו וקרובתו, אבל המציאות בזה"ז מראה ברור וזה צריך להיות אמת המדידה בהלכות אלה שקרבת מסחר וכל מיני קרבות כיו"ב שמביאים לרובי הדברים והעסקים בין איש לאשה מביאה עמה גם איזה קרבת ידידות, והלב נוטה ע"כ להחמיר לדונו כלבו גס בה.

בדין דבעלה בעיר שכתבתי בשו"ת שבט הלוי אה"ע ח"ג סי' ק"פ דעלינו לחשוש לטעם של רש"י ודעמי' דטעם היתר בעלה בעיר משום דילמא יבא פתאום, וא"כ בעיירות גדולות מאד והוא במרחקים עלינו להחמיר, ואף על פי שראיתי באוצה"פ שגם בזה יש מקילים דומיא דיין נסך ביו"ד סי' קכ"ט, והיינו בעיקרו ע"פ הפי' השני של אימת בעלה דאינו משום חשש פתאום יבא אלא משום האימה הטבעית וההכנעה של אשה לבעלה, ומובא בס' דבר הלכה שלזה הסכים הגאון חזון איש זי"ע, מ"מ הא גופא לא ברור לי אם הרמב"ם ורש"י פליגי באמת, וגם אם נימא דפליגי אולי הרמב"ם ג"כ מצריך תרתי דילמא יבא וגם אימת בעלה כמש"כ בעניי למעלה.

מכ"מ גם אם נימא כנ"ל להקל, מכ"מ היכא דהוא במרחקים מאד, ומדבר עמה משם בטלפון, ועי"ז ברור שלא יכול לבא בזמן הקרוב ע"י המרחקים אף על פי לענין פי' השני של אימת בעלה זה מעליותא שהיא מרגשת קולו והתקשרותו, מ"מ לענין שמא יבא זה ריעותא גדולה, והו"ל כמפליג בין נסך שאסור, ומי יהי' להקל בדבר שאין לנו ראייה חותכת נגד טעם רש"י ודעמי'.

(ג) מי שאשתו עמו מותר להתייחד עם הנשים וכו'. משנה
שם (פ:) כמצמיה במקוון (מל. ד"ה כמז הרמנ"ס): "ומ"ש אבל
ישראלית לא תתייחד עם הגוי אף על פי שאשתו עמו וכו'.
משנה (כז) וגמרא (כח:) רפ"ז לעבודה זרה:

ח אשה שבעלה בעיר אין
חוששין להתייחד עמה
וכו'. ממילא נסוף קידושין (פא.)
וכחז בתרומת הדשן (ס"א) סימן
רמ"ד שאם קינא לה בעלה מאותו
האיש חוששין לה משום יסוד אע"פ
שנעלה צעיר: כתב הרמב"ם
ואם זה גם בה כגון שגדלה עמו
וכו' לא יתייחד עמה אע"פ
שבעלה בעיר. נפכ"ז מהל"ב (ה"ב)
ודנרזו מנזארים נסוף קידושין (פא.)
צענדא דרז יוסף עם רב צ"ב:

ט בית שפתחו פתוח לרשות
הרבים אין חשש להתייחד
שם עם הערוה. מימלא קס (פא):
י מותר להתייחד עם שתי

יבמות או עם ב' צרות וכו' וכן עם אשה שיש עמה קמנה וכו'. הכל מימרא שם (פא:) ובספרי רבינו כמוז קמנה שידעת טעם ביאה אינה מוסרת עצמה לביאה בלא ו"ו וטעות סופר הוא שלשון הגמרא הוא ואינה מוסרת עצמה לביאה צו"ו ופירש רש"י שידעת

דה להתייחד אפילו בעלה בעיר כפירש"י והר"ן דלא כמ"ש בש"ע חלה שרי להתייחד כשבעלה בעיר דליחא:

(**א) וכתב בית יוסף וזו דעת הרמב"ם פרק כ"ב מהלכות איסורי ביאה דלא כרש"י וכו':

(ז) בית שפתחו פתוח לרשות הרבים אין חשש וכו'. כ"ל:

לן דלא אמרינן דכמו שהלך זה לחור ילך גם אחרים לחור ויהיו אנשים הרבה עם נשים הרבה דמותו אבל כשלא ראינו שפירש איש אחד לבין הנשים לא אסרינן משום חשש שמא יפרש ולאפוקי מפירוש רש"י דכתב דאפילו מן הסתם חוששין להכי ודוק. וגם קצת נראה לומר דמ"ש ופירשה אשה אחת בין האנשים או איש בין הנשים דרצה לומר שפירשו והלכו מבפנים לחור ומילי מילי קתני דאמ"ש היו אנשים מבפנים וכו' אזא כתב ופירש איש מהן לבין הנשים לחור ואמ"ש או נשים מבפנים כתב ופירשה אשה אחת לחור בין האנשים וקא משמע לן בכל אחד

דבריו צריך לומר שמיידי דוקא בשני אנשים או שעסקו עמהן כמו שכתבתי לעיל ודוק. ואין לתמוה איך יסתום הגמרא לדבר סתם דהא בגמרא לא נאמר האיסור בפירוש אלא הוא מדויק מדאמר רב כהנא אנשים מבחזין מותר משמע הא איפכא אסור ובברייתא איפכא ואם כן כיון דהאיסור אינו מפורש בפירוש כל חד מוקי להדיוק כדאית ליה. והיותה נראה דרבינו לא העתיק לשון הרמב"ם אלא ללמדנו דהא דאיתא בגמרא דחיישינן משום יחוד בתרווייהו היינו כשראינו כשפירש אחד מהן לבין הנשים ולהרמב"ם גם כן כשפירשה אחת לבין האנשים וקא משמע

שמה יורדע לו ע"י עדים ויבא. ומה שהקשה תוס', דא"כ מאי פריך ארס יוסף דאמר שקולו דרגא תותי ביבי, והאמר רבא בעלה בעיר אין חוששין משום ייחוד, דמאי קושיא נהי דמלקות ליכא איסורא מיהא איכא עיין שם. וכל ליישב דהכי פריך, דאם בבעלה בעיר אמר רבא דאין מלקין על הייחוד, וטעמא משום דמסחפי ממנו, השתא יבוא, אע"ג דאיסורא איכא, אי"כ בבעלה נעמה בבית כעוכבא דהתם, אפילו איסורא ליכא, ואפשר דכ"ש הוא. ותדע דבלא"ה נמי ע"כ צריכין אנו לפרש קושית הש"ס בדרך זה, דאל"כ ק' מאי פריך מרבא ארב יוסף, וכי גברא אנגברא קרמי, דלמא לרב יוסף דווקא פתח פתוח לרשות הרבים אין בו משום ייחוד, אבל בעלה בעיר ואינו פתח פתוח לרשות הרבים יש בו משום ייחוד, אע"ג דאפי"ה פריך שפיר, דאפילו אי ר"י מפליג ארבה בבעלה בעיר, מ"מ בבעלה עמה בבית, לא מסתבר לומר דפליג, ולכ"ע אין בו משום ייחוד, וא"כ אנו ג"כ נפרש בדרך זה קושית הש"ס ליישב קושית תוס', כן ג"ל. וצ"ל נראה דיש להחמיר כפירש"י, וכ"פ הב"ח (ערוגת הברוש אות יח): ועיין בנתיבות לשכת (אות ה) שכתב דנראה דטעמיה דרש"י שכתב דאף בבעלה בעיר איסורא איכא משום דאיתא בסוטה דף כה דכשבעלה בעיר איכא חצופות טפי דלא בעי הטרואה, הרי נמוכת דאיכא איסורא, מדקרי לה עוכרת על דת. וצ"ע דהתוס' נראה דהא דמותר כשבעלה כבעיר היינו להתייחד עמה בביתו של הבעל, דאימת בעלה עליה שמה יבוא לבעלה, אבל כשהלכה עמו לבית הסתר או לחורבה גרע טפי כשבעלה בעיר, דלא בעלה על דעתה שיבוא הבעל למקום הסתר, ומשמע הכי מהאי דאנשים בפנים נשים בחוץ דלא מפליג אפ"כ בעלה של אחת בעי, עכ"ז. ט' בספור דפו"י:

[ז] ודוקא באשנתו המותרת לו אבל חתן שפירסה אשתו נדה קודם שבעל אסור להתייחד עם הנשים אפילו שאשתו עמו. מורי הרב בחדושיו לכתובות על ה"ר"ף (כנה"ג הגה"ט אות ז): **ואני** אומר שכך הוא מוכרח מדברי ה"ה ז"ל שכתב גבי נשים הרבה עם אנשים הרבה אין חוששין משום יחוד שנלמד מדין חתן שפירסה אשתו נדה ומסתמא בבית אחד מיירי ואם נאמר דחתן שפירסה אשתו נדה הרי היא כאשתו מה ראייה מהחם, שאני התם שאשתו עמו, אלא ודאי כיון דלא בא עליה ביאה ראשונה לא חשבי אשתו לענין זה (יד אהרן ח"א הגה"ט אות יא): [ח] **משמע** דמותר לכתחילה ואין זה אסור כלל, וכ"כ תוס' (פא ע"א ד"ה בעלה). מיהו זה זה צ"ע, דמה בכך שבעתה בעיר, וכי מאשכחתי לה שיש לבעלה איזה עסק או מלאכה בעיר, שיוצת בודאי שיעכב עצמו שעה או יותר, ולא מסתפי ממנו שיבוא תוך אותו זמן. ועוד וכי תעלה על דעתך דעיר גדולה כנינוה אין בה משום ייחוד. וכ"ת אין הכי נמי, דעיר גדולה יש בה משום ייחוד, א"כ נתנו דבריהם לשיעורין, דאיזה עיר היא קטנה ואיזה היא גדולה. וכ"ת דאפילו עיר גדולה אין בה משום ייחוד, שלא חילקו בין עיר לעיר, דא"כ עיר קטנה אם הלך בעלה חוץ לעיר מהלך שעה או יותר, יש בה משום ייחוד, ועיר גדולה שהיא מהלך שלשה ימים לית בה משום ייחוד, אפילו הלך בעלה מהלך יום, דבר זה אין הדעת טובל אותו. וראולי קשיא זו דחקו לרש"י ז"ל (שם ד"ה בעלה בעיר) לפרש אהא דרבה דאמרין בעלה בעיר אין חוששין משום ייחוד היינו להלקותו, דמשמע אבל איסור איכא. והיינו משום דסובר שם דלא מסתבר לומר שאין בה איסור ייחוד ואם בעלה בעיר. ולענין מלקות שפיר שין חילוק, כיון דחילוק מלקות כל עדים והתראה דגם מ"מ צריך עדים, א"כ אם בעלה בעיר אפילו גדולה מסתפי ממנו

סעיף ח' יב אשה שבעלה בעיר אין חוששין. היינו כשיטת מוס' [קדושין פ"א ע"א ד"ה בעלה] לילכה איסור, ולרש"י [שם] אסור ואין לוקין:

ז יא אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים אסור לו להתיחד עם הנשים כיצד יעשה יתעסק עמהם ואשתו עמו או יפנה למלאכה אחרת.

סעיף ד' יא אפילו איש שעסקו ומלאכתו עם הנשים. לשון הרמב"ם שם [פכ"ב מאיסור"ב ה"ח], ונמשך אחר דעת ר"ם [מבוא ברא"ש קדושין פ"ד סי' כ"ז] דנעסקו עם הנשים היה ראוי להמיר טפי. אצל דעת רש"י [שם פ"ב ע"א ד"ה לא יתיחד] כבר נתבאר לפני זה [בסק"ח], דאף דאיש אחד עם ג' נשים שרי, נעסקו עם הנשים אסור לפי שלבן גם זו וכולן מחפזות עליו: סעיף ח' יב אשה שבעלה בעיר אין חוששין. עיין ברש"י בקדושין דף פ"א ע"א ובמוס' ד"ה בעלה בעיר אין וכו', מה שנחלקו אם אפילו למחילה שרי או דוקא בדיעבד, ועיין צ"ח [אות ד']:

ח יב אשה שבעלה בעיר אין חוששין להתיחד עמה מפני שאימת בעלה ציונים ומקורות יג לשון הרמב"ם פכ"ב מאיסור"ב ביהא ה"ח. יד לשון הטור. רמב"ם פכ"ב מאיסור"ב ביהא ה"ב.

נחלת צבי

אסור: סעיף ח' יא. אשה שבעלה בעיר אין חוששין להתיחד. פשוט (פ"י) [בפרק] עשרה יוחסין [קדושין פ"א ע"א], והוכיחו שם המוס' [ד"ה בעלה] [דאפילו איסורא ליכא, ולא כפירש"י שם. אצל מ"ו ז"ל [בי"ח אות ד'] חשש לפירש"י וכחז שלמחילה אסור אפילו בעלה בעיר, ע"ש:

מורי ורבי

בפנים יש איסור, שמה לא יימצא רק איש אחד ואסור דאינו מירתת שמה תבוא עוד שניה, דהא גם אם תבוא שניה יש חשד גם עם שניה. ולזה כתב ואנן קי"ל בתרומתו לחומרא דגם בכח"ג כו', ר"ל גם בזה דאיכא למימר שמה ירגישו כו' או דמירתת כו' וליכא יחוד, אסרינן, ובוה לא קשה מידי, דכאן מיירי שמה יימצא איש אחד או אשה אחת או שתיים ולכן אסור, אבל עם הרבה אנשים מותר, ובוה תבין כל הסעיף קטן הג"ל. ע"כ דברי המגיה: סעיף ד' [ז] אפילו מי שעסקו כו'. זה דעת הרמב"ם [פכ"ב מאיסור"ב ה"ח], דהתנא [קדושין פ"ב ע"א] דנקט שם אחר, ולא תימא דזהו שרגיל עם הנשים אין לו הרהור כל כך. אבל רש"י ותוס' [שם ד"ה לא יתיחד] מפרשים דהתנא נתן בזה חומרא מבואר אחר. לרש"י הוי החומרא לענין נשים הרבה, דהיינו יותר משתיים, ולהתוס' התומרא [דאפילו אשתו עמו לא מועיל בזה. וכבר זכר רמ"א דעת רש"י במה שכתב בסעיף ה' ויש מתירין איש אחד כו', אבל דעת התוספות לא זכר שלא מהני אשתו עמו במי שעסקו כו', ולא ידענא למה, דודאי יש לחוש להחמיר בזה: סעיף ח' [ז] אין חוששין להתיחד כו'. רש"י פירש בגמרא [קדושין פ"א ע"א ד"ה בעלה] וז"ל, אין חוששין לה משום יחוד להלקות דמיסתפי מבעל השתא אתי. וכתבו התוס' [שם ד"ה בעלה], דמשמע [דאיסורא איכא, אם כן קשה [מאי פריך בסמוך] ממעשה דרב ביבי שלא רצה ליחד עם האשה בעלת הבית והיה לה בעל, ומשנינן שאני התם שהיתה שושבינות שלו וגם בה, ולדברי רש"י לא פריך מידי, דהא עכ"פ יש איסור, *ולכן נראה דגם איסורא ליכא בזה, ע"כ בתוס'. ונראה דלא קשה מידי על רש"י, דגם הוא לא נתכוין שיהיה איסור בזה, והא דנקט להלקותו, לא למידק דאיסור יש, דודאי לא מצניח חילוק בין איסור למלקות, דבכל מקום שיש איסור יש מלקות חוץ מאשת איש כמ"ש בסעיף ב', ורש"י כאן בא לתקן שלא תימא דמיירי כאן מן האיסור על האשה מבעלה, דכן משמע לכאורה לשון אין חוששין דזה הלשון קאי על הבעל, וע"ז קשה דהא בכל אדם אין אוסרים על היתור, לכך פירש דכאן לא קאי רק על המלקות, לא על איסור על בעלה. אלא דקשה, מאי רבותא דבעלה בעיר, הא אפילו באין בעלה בעיר אין מלקין על היתור, שלא להוציא לעז על בניה. ונראה לתרץ דכיון שהטעם משום הוצאת

ויתחד עם הנשים, זה לחד לישנא, ולא ידך לישנא איפכא, אנשים בחוץ חוששין שמה יכנס אחד לפנים ולא ירגישו בו חבריו, אנשים בפנים ונשים בחוץ אין חוששין שמה תכנס היא לפנים, דלא איכפת לן, דאשה מתחידת עם ב' אנשים, ואם אחד מהם יוצא בין הנשים אין זה יחוד, דמיסתפי שמה יצא אחד מהם אחרי שדרך הפנימים על החיצונים. והקשו התוס' [שם פ"ב ע"א ד"ה לא יתיחד], במשנה דמי שעסקו עם הנשים פירש רש"י דאחר שאין עסקיו כו' מותר עם נשים הרבה, ובשני בתים אמרינן באנשים בפנים ונשים מבחוץ חוששים משום שמה יתיחד עם נשים הרבה. ונ"ל דלא קשה מידי על רש"י, דמה שכתב כאן באנשים מבפנים כו' דחוששין שמה יצא ויתחד עם הנשים ללישנא קמא, אין פירושו עם נשים הרבה, אלא יתיחד עם מי שאסור להתיחד, דהיינו ב' נשים שאסורים להתיחד לרש"י באיש אחד, כדן איסור יחוד בעלמא, אלא דקמ"ל שיהיה שלא יעשו הדירה בענין זה, דשמה יבואו לירי איסור יחוד באיזה פעם, דהיינו שלא יהיו רק ב' נשים ויצא אחד משם, וכן ללישנא בתרא באנשים בחוץ חוששין שמה יכנס אחד באותו פעם שלא יהיו רק ב' נשים שם. נמצא דבין לרש"י ובין להרא"ש לא הוי איסור יחוד ב' בתים חלוק משאר איסור יחוד, אלא דכאן הוהירו דלפעמים יש כאן איסור יחוד ולפעמים אין כאן, אלא דלרש"י מיירי הגמ' שלא ידורו בענין זה שיוכל לבוא לידי איסור, ולהרא"ש מיירי באם פירש אחד מהם דיש איסור בפרישתו ולפעמים אין איסור כפי חילוק הלשונות, ואע"ג דהרא"ש [שם פ"ד סי' כ"ד] לא זכר כלום מן פירש אחד מהם, הטור זכר זה, והוא אויל לשיטת הרא"ש, והכל ניחא בס"ד. [דברי המגיה. ביאור פירושו נ"ל כך, הא דאמר אנשים כו' או להיפך, מיירי בנשים הרבה, וללשון הא' (ד) היינו (הנשים) [רבנשים] בפנים בין אם יבוא איש אחד אצלם ולא ימצא רק אשה אחת והוא הדין ב' יחודי בכלל איסור יחוד בעלמא, כאן אין איסור מירתת שמה ירגישו בו כו', וכן אם תפרוש אשה בחוץ ולא יימצא שם רק אחד, נמי מירתת שמה תבוא עוד אשה מבפנים, ור"ל [דאחר שתבוא עוד אחת לא הוי גם כן איסור יחוד כמו בעלמא דאסור להתיחד עם ב' נשים, דכאן מירתת שמה תבוא עוד אשה דהיינו שלישית מבפנים, ולזה כתב ובשתי נשים יש איסור, ר"ל ודאם אין שם רק שתי נשים לא יותר, אף בנשים

ביאור הגר"א

סעיף ד' יז. אפילו כו'. וכן פירש הרא"ש שם [קדושין פ"ד סי' כ"ז] צ"ח ר"מ, ע"ש: סעיף ח' יח. אשה שבעלה כו'. עיין מוס' שם [בקדושין המבוא בבאה"ג אות ס'] ד"ה בעלה כו'.

[שם ד"ה בעלה בעיר] וסר"ן [שם ל"ג ע"א מדפי הרי"ף] פירשו

פתחי תשובה

סעיף ח' ו. אין חוששין. עיין באה"ט [סק"ח] דלרש"י אסור רק דאין לוקין. ועיין בספר ברכי יוסף [אות ה'] שכתב דקצת ראייה לדעת רש"י מסוגיא דסוכה דף כ"ה ע"ב ע"ש, וכן משמע קצת בירושלמי פ"ח דתרומות [ה"ג] בחדא איתתא דסליק לגבה חר מסכן כו', ע"ש: ז. שאימת

ראש פינה - עקבי הבית

סקי"ב. אסור ואין לוקין. ר"ל, אומן אין לוקין ג"כ בבעלה בעיר, אצל נאין בעלה בעיר לוקין אומן, עיין לעיל סק"ו. והנה קשה לי, למה לזכר להמפרשים לדמות למתן קושיה רש"י הנ"ל [בחלקת השדה סקי"ח] על ממתינן דמי שעסקו עם הנשים [קדושין פ"ב ע"א], ולא חיללו נפשעות דממתינן זו קמ"ל דמי שעסקו עם הנשים לא יתחד אפילו עם נשים שבעלה בעיר כיון שלבו גם צדן וממ"ש [ברש"י שם ד"ה לא יתיחד], וכעת אין לי שום ספק לעיין צו [מכ"ל סקי"ח]. והנה לשיטת רש"י

באר היטב

סעיף ח' ח. אין חוששין. ולמוס' ליכא איסור, ולרש"י אסור ואין לוקין. [ב"ש סקי"ב]. עיין צ"ח [אות ד']:

בעלה עליה. עיין בספר בינת אדם שער בית הנשים סי' כ"ז שכתב דנ"ל ראש פינה - חלקת השדה

סקי"א. אבל דעת רש"י כו'. ודעת (הרי"ף) [נ"ח], מובא ברא"ש שם, וכ"כ תוס' שם ד"ה לא יתיחד] דבעסקו עמהם אפילו אם אשתו עמו אסור, והביאם הב"ש סקי"י ומדלא הגיה הרמ"א להביא דעה זו, משמע דלא קי"ל כלל כוותיה, ועיין ספר עצי ארוים [סקי"ג] דהוכיח כן: סקי"ב. לכתחילה שרי או דוקא בדיעבד כו'. ולכאורה יש לי להסתפק, אם היא אינה יודעת שבעלה בעיר, רק האיש המתיחד יודע, אם יש

מורי זהב

שכן אבעלה בעיר, ובגמ' דקדושין דף פ"א [ע"א] לא איתא הא דאם גס בה חוששין אלא אם בעלה בעיר, א"כ מנ"ל להמציא חומרא עוד בפתחו פתוח דקיל מאם בעלה בעיר כמו שכתבתי, ובודאי בגס בה או בקרובתו מהני אם פתחו פתוח לרשות הרבים ואין חוששין כיון דלא נמצא איסור בהדיא, וגם אין הסברא נוטה להתמיר, דדוקא בקינא לה דחמיר, שהרי התורה עשאתה ספק כודאי ואסורה לבעלה מספק כנטמאה בודאי כדאמרינן בריש גדה [ג' ע"א], דין הוא להתמיר אפילו בפתחו פתוח, משא"כ בגס בה או בקרובתו. ע"כ דברי המגיה: סעיף י' [ט] שיודעת טעם ביאה. פירש רש"י [קדושין פ"א ע"ב], כלומר שתדע מה היא ביאה שתדע לספר דברים בשוק. ואינה מוסרת כו', מתוך קטנותה לא לבשה יצר

נחלת צבי

סעיף י' יב. מותר להתיחד כו'. עיין לעיל סימן י"ז סעיף ד': יג. שיודעת טעם ביאה. ופירש רש"י [קדושין פ"א ע"ב ד"ה שיודעת], כלומר מה היא ביאה, שתדע לספר דברים בשוק. ואינה מוסרת עגמה לביאה, מתוך קטנותה עדיין לא לבשה יצר הרע, הילכך אין כאן משום דעתן קלה, שלא תהא נוטה להספמות. וכתב מ"ו ז"ל [ב"ח אות ד'] בשם מהרש"ל [בביאורו לטור] דלא שרי בקטנה אלא לגבי יחוד בעיר, אבל ביחוד דרך לא שרי אלא בג' או צ' *אנשים עם קטנה זו, דשמא תלך עמו למקום זנוע ותזנה עמו, ע"כ:

אולי צ"ל
נשים עיין
ס"ז סק"ט

הרע. וכתב רש"ל [בביאורו לטור], דוקא בעיר סגי בקטנה, אבל בשדה צריך שיהיה ב' נשים עם הקטנה או עוד קטנה אחת, דשמא תלך עמו למקום צנוע ותזנה עמו, עכ"ל. ומתמת זה כתב בדרישה [אות י"ב], תימה על המנהג שנהגו לצאת לדרך אפילו עם עגלון גוי בשומר קטן או קטנה שיודעת טעם ביאה, ומסיק דאין חשש, (שמא) [שאם] יצטרך השומר לנקביו תלך האשה עמו כיון שהוא שומר שלה. ומו"ח ז"ל [אות ד'] כתב שמנהג רע הוא וצריך לבטלו. ואני אומר חס למרייהו לומר על בנות ישראל כזאת. וג"ל (דסעיף) [נדין] זה (וסעיף) [נדין] הקודם לו שהם מימרות בפרק בתרא דקדושין, מיירי אפילו בדרך, דאיתא התם סמוך לזה, רב חנן איקלע לרב כהנא, חזייה דיתבי וקאי בהמה קמיה, אמר ליה לא סבר מר דיש איסור

הלכות יחוד

פתח פתוח

אבהע"ז סי' כב סעי' ט

בהיתר פתח פתוח לרה"ר

סגור ולא נעול דינו כפ"פ לרה"ר או לא - יש לדון האם היתר דפתח פתוח הוא גם כשהפתח סגור ולא נעול משום דמירתת שמא אחד יכנס או דלמא שמותר דוקא כשפתוח ממש לרה"ר דמירתת דלמא חזו.

בירושלמי (כתובות פ"ז ה"ו) כתוב שאם יש עדים ששניהם בחדר אחד והדלת סגורה במנעול הרי זה דבר מכוער ותצא בלא כתובה, משא"כ אם הדלת סגורה אבל לא במנעול הרי זה ספק, ונחלקו הפוסקים האם יש ללמוד משם לענין איסור יחוד.

דעת הרשב"א - הרשב"א בתשובה (שו"ת ח"א סימן אלף רנ"א) דן בענין אשת כהן שנכנסה בחצר המטרה עם נכרי בחקירה והגיפו הדלתות אי עי"ז נאסרה על בעלה שהוא כהן, והשיב דאותו נכרי לא חשיב כשבאי האוסר אשת כהן לפי שהוא מתיירא מן המלך, והוסיף עוד והגפת דלתות שאמרת אי"ז יחוד עד שיהא בית נעול דתרעא טריק בירושלמי שער נעול במנעול, וכן כתב הרבינו יונה בספר היראה,

דעת הר"י מלוניל - בדברי רבינו יהונתן מלוניל (קידושין לג.) שכתב שכשפתוח מסתפיא דלמא חזו, משמע שצריך פתוח שיראו, וכ"כ בשו"ת נחפה בכסף (למהר"י נבון ח"ב סי' י"א) כתב דפתח פתוח הוא שיראו אותם העוברים ושבים דרך העברתם, ולכן כתב דכשהאשה נמצאת בדירה למעלה והשכנים למטה לא מהני, וכ"כ באפי זוטרי (אהע"ז כ"ב).

שיטת הבית מאיר - הבית מאיר בתשובה (סימן מ"ט, ונדפס גם בשו"ת רבי עקיבא איגר סימן ק') הסביר כי לעניין יחוד גם סגור שאינו נעול אסור, ומה שחילק הירושלמי בין נעול לבין סגור שאינו נעול הוא רק לעניין כיעור שאם נעול במנעול הוי דבר מכוער ונאסרת על בעלה, והגרעק"א בתשו' סי' ק"א הסכים עם הבית מאיר דבודאי גם בלא סגור במנעול נחשב ליחוד, [אלא דבביאור הירושלמי דעת רע"א שנחשב לדבר מכוער רק כשגם נכנסו זה אחר זה וגם נעלו, שאז ניכר שכוונתם לזנות].

וכתב הבית מאיר דמוכח מתוך דברי הרשב"א דמיירי רק לענין שאינה נאסרת על בעלה הבית, וצריך לגרוס ברשב"א כמו שגרס הב"י (אבעה"ז סימן י"א)

והגפת דלתות שאסרת "אין זה יסוד", והסכים עמו הגרע"א בתשובה ק"א, וכן מביא המראה הפנים על הירושלמי את הרשב"א שכתב דהגפת דלתות אין זה יסוד וכגירסת הבית מאיר, והיינו דהרשב"א קאמר דאין זה יסוד לאסור משום כיעור בהגפת דלתות כל שאינו נעול במנעול אבל ייחוד הוי אפי' אינו נעול, אמנם בשו"ת המבי"ט (חלק א סימן רפז) גרס ברשב"א "אין זה יחוד", וכן בתשובות חדשות לתשב"ץ מכת"י הביא את הרשב"א לענין היתר יחוד.

שיטת שו"ת הבנין ציון - בשו"ת בנין ציון (סימן קל"ח) [לבעל הערוך לנר] הביא ראיות מהגמרא שגם בלא סגירת דלתות מקרי יחוד, וכתב שהכל תלוי אם מתיראים בכל עת שיבא אדם לשם אינו יחוד ואם אין דרך להיכנס לשם הוי יחוד, והרשב"א איירי דוקא במקום שישנם אנשים הנכנסים ויוצאים תמיד כדרכם ולהכי לא הוי יחוד, וכן מבואר בשו"ת הרדב"ז (ח"א סי' קכ"א), שכל שאין רשות לאחרים להכנס שם הוי ייחוד.

פ"פ לחצר דינו כפתוח לרה"ר או לא - הבינת אדם (סימן יח) הסתפק, בפתח פתוח לחצר אם דינו כפתוח לרה"ר או לא והכריע לאיסור, והוכיח הבינת אדם מדין פנימי וחיצון דאסורין משום יחוד, והרי הפתח שביניהם הוי כפתוח לחצר, והשער יוסף (סימן ד') דחה ראה זו, דיש לומר דשאני פנימי וחיצון דיש סברא לומר דכשאחד מהאנשים נכנס לתוך חדר הנשים ותקיף יצריה הוא אומר בדעתו דשמא לא יכנס חברו ואפילו אם יכנס שמא יתפתה ויזנה, ולפי"ז דיש להתיר פ"פ לחצר שיש שם איש ואשתו דמירתת מיניהו, בבית מאיר (סוף תשו' מ"ט) כתב שכשיש ג' בנ"א דינו כרה"ר אמנם הוא לשיטתו מתיר רק בפתוח ממש, ובחו"ב כתב שהכול תלוי במידת השכיחות של הבנ"א במקום, הבנין ציון לשיטתו כתב שגם בחצר שייך היתר של פתח פתוח לפי ענין הדיורים שאם מתיראים שיבוא אדם בכל עת זה מתיר, ובפנימי וחיצון אין דרך לאנשים לבוא לחדר הנשים לכן כשיצא אחד מהן וייתחד הוי יחוד גמור.

בית שפתוח לחצר והחצר פתוחה לרה"ר - העזר מקודש כתב, דפתח הפתוח לחצר והחצר פתוחה לרה"ר יש היתר דפתח פתוח לרה"ר כיון דדרך פתח זה נכנסים בני רה"ר והוי כפתוח לרה"ר.

שומר נכנס ויוצא - המהרי"ל דיסקין (קונ"א ר"ו) כתב שרק לגבי חשש יין נסך יש דין שומר יוצא ונכנס אבל באיסור יחוד לא מועיל שומר יוצא ונכנס, וראייתו מדין דרך ארוכה מחוץ לעיר שלא מועיל שומר אחד מפני שאם הוא יצטרך לנקביו הוא יתרחק מהם אע"פ שהוא עומד לחזור ועוד מעט הוא יבוא, אמנם הפרישה דחה את הראיה מדין דרך מפני ששם שדרך להרחיק עד שלא יראה תבירו פירועו וגם כשיחזור יראה זה אימת בא וידע לשמור עצמו ולכן אין לו דין שומר (וכמפורש בדין יין נסך בב"י יו"ד קכ"ט) אבל כשהשומר יכול להכנס פתאום והם לא יכולים לדעת מבפנים לפני שהוא נכנס יש לזה דין שומר, הבית דוד (לגאון ר' דוד טעביל) כתב בתשובה כ"ה דיוצא ונכנס מהני ביחוד ומאריך להוכיח דיוצא ונכנס עדיף מפ"פ לרה"ר, ובאמת כן מבואר ברמ"א אה"ע ס' קמ"ח ס"ב גבי מגרש על תנאי שאסור ביחוד ומהני יוצא ונכנס, ועי"ע בשו"ת ציץ אליעזר (חלק ו' סימן מ' פרק יח).

היתר דפ"פ לרה"ר בלבו גס בה - החלקת מחוקק (ס"ק יג) כתב בשם התרומת הדשן דלבו גס בה וקינא לה אין היתר פ"פ לרה"ר, ויש להעיר דהתה"ד (סימן רמד) לא דיבר על לבו גס בה, ורק בדין קינא לה כתב, דבתוס' (תוס' שאנץ סוטה דף כה') כתב, דקינא לה אין היתר דפ"פ לרה"ר, אמנם ברבינו ירוחם (אדם וחווה נתיב כג חלק א) הביא בשם הרמ"ה להדיא שאסור בלבו גס בה. ומאידך הרד"ל הוכיח מדברי התוספות בשבת יג (ד"ה מטה) שמותר, וכן החיד"א בשער יוסף הביא ב' ראיות להתיר, א. התוס' (שבת דף יג') הקשה, מדוע באשתו נדה מתירים להתיחד אפילו בלא פ"פ לרה"ר הרי איסור יחוד הוי מדאורייתא ואיך מקילים בזה, והנה באשתו נדה ודאי דלבו גס בה ומבואר בתוס' דשרי בפ"פ לרה"ר, ב. תוס' (שבת דף יג') כתב, דפלטי בן ליש שהתיחד עם מיכל (אשת דוד) כיון דהיה פ"פ לרה"ר והתם הרי לבו היה גס בה שלקחה לו לאשה, ומוכח דהוי היתר גם בלבו גס בה, וכ"פ הט"ז סק"ח פסק להתיר גם כשבלבו גס בה.

ואי זה הוא יחוד: סגור במפתח או במנעול זהו יחוד האמור בתורה (דברים יג): "כי יסיתך אחיך בן אמך" וגו' [בסתר], ואפילו עם שתי נשים, וטוב ליזהר אפילו בפתח פתוח לרשות הרבים משבת עם אשה אחת,

רבינו יהונתן מלוניל על הרי"ף מסכת קידושין (לפי דפי הרי"ף) דף לג עמוד א

פתח פתוח לרה"ר. מסתפיא דילמא חזו בני [רשות] הרבים העוברים שם.

יד רמה קידושין

פתח פתוח לרשות הרבים אין חוששין לה משום יחוד. פ' והוא דפתוח, דמירתית דלמא אתי איניש מעלמא ועייל.

שו"ת הרשב"א חלק א סימן אלף רנא

ולענין מה שאמרת באשת כהן שנכנסה בחצר המטרה עם הכתב בחקירה והגיפו הדלתות. מי חיישין כדאמרינן בירושלמי תרעא טריק סוטה.

ודאי מסוגיא דריש פרק אין מעמידין (/עבודה זרה/ דף ל"ו) נראה לכאורה דאפילו ביחוד דעלמא באשת כהן אסורה לבעלה. אלא אם כן נחבשת על ידי ממון דמתירא משום הפסד ממון. הא כל שאינו ירא משום הפסד ממון אפילו בדיעבד אסורה על בעלה. אלא שאין הדעת מכרעת כן דתמה על עצמך שאם כן לא הנחת בת לאברהם אבינו ראוייה לכהונה. ועוד דהא תנן אין האשה נאסרת על בעלה אלא על ידי קנוי וסתירה וסתמא קאמר לא שנא אשת ישראל ולא שנא אשת כהן. ועל כן נראה כדברי הרב בעל התרומות שכתב שם משם רבינו יצחק ז"ל. דלא אמרו אלא באשת כהן שנחבשה דומיא דבהמה דידו תקיף עליה. ואפילו הכי היכא דמתירא משום הפסד ממון מותרת. אבל אשה שאינה נחבשת בידו אפילו בלא טעמא דהפסד ממון אינ' אסורה על ידי יחוד. ובגדון שלפנינו אינה נחבשת ביד הכתב אדרבא הכתב מתירא מן המלך שמא תזעק ויתפש עליה שהאשה עשויה לצווח וכדגרס' בירושלמי התם בפרק אין מעמידין שנייה היא אשה שדרכה לצווח הגע עצמך שהיתה חרשת דרכה לרמוז. והגפת דלתות שאמרת אין זה יחוד עד שיהא בית נעול דתרעא טריק בירושלמי שער נעול במנעול משמע. וכדמשמע התם בירושלמי בפרק המדיר דגרס' התם תרעא טריק סוטה מוגף צריכה. וטעמא כל שאינו במנעול ירא הוא שמא יכנס אחר שלא ברשות וכענין ההוא עובדא דפרק בתרא דעבודה זרה (דף ע) ביין נסך. ועוד דהתם בפרק המדיר (/כתובות/ דף ע"ו) אמרו בכל הנך דאתמרן התם וכולהו אם הביאה ראייה לדבריה נאמנת. ואין לך ראייה לדבריה יותר מזה שלא נתיחדה לרצונה אלא מתוך האונס. וכל הנך דירושלמי כשנעשו שלא מתוך טענה ידועה. ולפיכך יש לחוש להן שמא נתכוונו שניהם ורגלים לעברה יש מה שאין כאן.

¹ההוא חמרא דישראל דהוה יתיב בביתא דהוה דייר ישראל בעליונה ועובד כוכבים בתחתונה, שמעו קל תיגרא, נפקי, קדים אתא עובד כוכבים אחדה לדשא באפיה, אמר רבא: חמרא שרי, מימר אמר: כי היכי דקדים אתאי אנא, קדים ואתא ישראל ויתיב בעליונה וקא חזי לי.

תורת הבית הארוך בית ה שער ד

גרסינן בפרק השוכר (ע א) ההוא ביתא דהוה מלי חמרא דישראל ונכרי על נכרי ואחדיה לדשא באפיה ואיכא ביזעא בדשא אמר רבא כל דבהדי ביזעא שרי דהאי גיסא ודהאי גיסא אסור. פירוש אחיד דשא שסגר הדלת **במנעול** מבפנים שאפילו בא ישראל אינו יכול ליכנס שלא מדעת הנכרי. אבל אם לא סגר במנעול מותר דמתיירא שמא יכנס ישראל עליו פתאום.

תשובות חדשות מכ"י מאת הרשב"ץ דוראן

סי' לה

עוד שאלת. אשה שהלך בעלה למדינת הים, ולחץ אותה הזמן ומטה ידה ורוצה שתלך אצל בעלה כאשר הוא שם, ובקשה עם מי ללכת¹⁰* כי אם יהודי אחד, ונתרצה היהודי להוליכה עמו, אלא שנתירא מבעלה שמא תעלה טינא בלבבו, ובקשתם ממני אם יש היתר בזה. תשובה. **אין** בדבר איסור. ושאוודיע לכם כי בהיתר הלכה עמו, (ודבר) [הדבר] ידוע הוא לכל יודעי דת ודין דאיז אשה אסורה ללכת בשיירא משום ייחוד. שזה אינו מתיחד עמה ולא נכנס עמה למקום **סתירה**, שהרי עם שיירא הם הולכים ובאהלים ליכא תרעא (מנעל) [דנעל], שכל שער שאין ננעל במנעול **אין** שם **סתירה דמתירא** הוא שמא יכנס שום אדם בלא רשות ויראנו, וכדאמרינן בפרק המדיר בירושלמי¹¹ תרעא סוטה מוגף צריכה, וכתב הרשב"א בתשובה¹² דטעמא דכל שאינו ננעל במנעול ירא הוא שמא יכנס אדם בלא רשות ומירתת ולא נגע, וכהנהו דפרק בתרא דעבודה זרה¹³ גבי יין נסך.

עזר מקודש סימן כ"ב

[שו"ע] פתוח לרה"ר. אודות יחוד כשפתח פתוח לרשות הרבים שאין זה יחוד יש מקום לומר שבחינת פתח פתוח היינו כשאין דלת שם והוא פתוח היטב נראה נגלה בעליל לעין כל עובר משא"כ כשיש דלת גם שאיננו נעול היה מקום לומר שכיון שעל פי הרוב הרוב מרגישים פתיחת הדלת בראיה או בשמיעה אינו מרתת וסובר שכשירגיש פתיחה יתרחק אך אם באנו לומר כן גם פתח בלי דלתין לא היה מועיל שהיה מקום חשש אשתמוטי לקרן זוית שאיננו נראה לעין העובר לפני הפתח אך יש לומר שמרתת שמא יכנס מי פנימה אל הקרן זוית ותיכף שירגיש בהנכנס כבר יראה הנכנס משא"כ בדלת שמזמן ההרגשה שלו של התחלת הפתיחה ועד הכניסה יוכל להשמיט את עצמו אך לפי זה לא היה לסתום להתיר בדלת פתוח שלפעמים יוכל לראות שהאנשים ברחוק עד שיש פנאי אשתמוטי ולא היה להתיר סתם אלא ודאי לא פלוג חז"ל וכל שיש צד מרתת אין חשש תמיד וכן קיימא לן להדיא בה' י"נ שכל שיש צד כניסה גם שהדלת סתום כל שאינו סגור אין חשש וממילא כן הוא בזה ודברי חז"ל עניים במקום זה ועשירים במקום אחר וממילא שווים בזה גם שהיה מקום לחלק:

¹ פירוש מעשה בבית שהיה מונח בו יין של יהודי, ונכנס לתוכו גוי, וסגר את הדלת בעדו. אך היה חריץ בדלת, שאפשר להציץ דרכו לתוך הבית לאחר מכן, כשפתחו את הדלת נמצא הגוי עומד בין החביות, אמר רבא, כל החביות שכנגד החריץ שבדלת, מותרות בשתיה כיון שהגוי ירא לגעת בהן, פן יראוהו מבחוץ, אך החביות הנמצאות בצדדים אסורות אף בהנאה.

המוכר בשמים יוצא מתוך חדרה ומצאו האשה חוגרת כעין מכנסים שהנשים לובשות לצניעות: כאור הדבר תצא. כיון שיש הוכחה שיש כאן מעשה זנות כעור הדבר ותצא מבעלה בלא כתובה [ח]: רוק על גבי מיטתה. כלומר, שניכר במטתה קינוח מתשמיש:

כאור הדבר תצא. מבעלה בלא כתובה: רוק על גבי מיטתו כאור הדבר תצא. או שמצא רוכל יוצא וקינוח של תשמיש על מיטתו, תצא מבעלה בלא כתובה: סנדל לפני מיטתה כאור הדבר תצא. סנדלו של הרוכל נמצא לפני מיטתה, כעור הדבר ותצא שלא בכתובה: סנדל לפני מיטתו כאור הדבר תצא. וכן כשנמצא סנדל של האשה לפני מיטתו, כעור הדבר ותצא מהבעל שלא בכתובה, שבכל אלו יש הוכחה שהיה כאן זנות ממש: שניהם יוצאים ממקום אפל. ראו אשה ורוכל יוצאים ממקום יחוד: כאור הדבר תצא. מבעלה בלא כתובה: מעלין זה את זה מן הבור. שנכנסו האשה והרוכל לתוך בור, וראו עדים איך שמעלין אחד את השני מתוך הבור: כאור הדבר תצא. מבעלה ללא כתובה: שניהם מופחות על יריכה במרחץ. שטפחו זה את זה על ירכם בעומדם בבית המרחץ ערומים דרך צחוק: כאור הדבר תצא. מבעלה בלא כתובה, דבכל אלו הדברים אף שאין הוכחות על זנות ממש, יש הוכחות להקדמות של זנות: חנינה בר איקא בשם ר' יהודה וכולהן אם הביאה ראיה לדבריה נאמנת. אם הביאה אמתלא לדבריה שלא נעשו דברים אלו דרך זנות נאמנת: ר' אדא בר אחוה בשם רב, מעשה בא לפני

כאור הדבר תצא רוק על גבי מיטתה כאור הדבר תצא רוק על גבי מטתו כאור הדבר תצא סנדלו לפני מיטתה כאור הדבר תצא סנדלה לפני מיטתו כאור הדבר תצא שניהם יוצאים ממקום אפל כאור הדבר תצא מעלין זה את זה מן הבור כאור הדבר תצא שניהם מופחות על יריכה במרחץ כאור הדבר תצא חנינה בר איקא בשם רבי יהודה וכולהן אם הביאה ראיה לדבריה נאמנת רב אדא בר אחוה בשם רב מעשה בא לפני רבי ומר מה בכך בעיין קומי אפילו ראו אותו נותן פיו על פיה שלה אמר *כזה באת מעשה באת מעשה באחד שראו אותו נותן את פיו על פיה שלה אתא עובדא קומי רבי יוסי אמר תיפוק בלא פרן והיין קריביה ערדין ואמרין אין שוטה היא תיפוק בלא פרן ואין לית שוטה היא תיסב פרן שלים אמר לון רבי מנא אייתון פרנה נקריניה אייתון פרנה ואשכחון כתוב בגווה אין הדא פלנית תסבי להדין פלוני בעלה ולא תיצבי בשור פותיה תהוי נסבה פלגות פרן אמר רבי אבין מכיון שקיבלה עליה שיתן את פיו על פיה שלה כמאן דשנאת ולית לה אלא פלגות פרן. כיון שהסכימה לנשק לאחר חשיב כשונאת את הבעל, ותצא ותטול חצי כתובתה (ואף דלא עדיף מעוברת על דת יהודית שהפסידה כתובתה, מכל מקום כיון שהתנו שתטול חצי כתובה, תנאם קיים). (מאירי כתובות עב.) אלמא אין נאסרת על בעלה משום עדי כיעור: היא גו חובה והיא גו חובה פוטה. כשהאשה והרוכל בתוך מתבוא אחת חשיב עדי כיעור ותצא בלא כתובה (והאי ברייתא פליג ארבי דס"ל לעיל דכשראו העדים דבר שהוא הקדמה לזנות לא חשיב עדי כיעור) [ז]: מגפפין פוטה. אם חבכו הרוכל והאשה זה את זה חשיב כיעור ותצא שלא בכתובה: מנשקין פוטה. וכן אם ראו מנשקים זה את זה חשיב עדי כיעור ותצא שלא בכתובה: ה"ג תרעא טריק. אם היו האשה והרוכל בתוך חדר הנעול במנעל חשיב עדי כיעור ותצא בלא כתובה: מוגף צריכה. אבל כשנמצאים בתוך חדר סגור אבל לא נעול והבא מן החוץ יכול לפותחה בעי אם חשיב עדי כיעור לצאת בלא כתובה, ולא איפשטא (כל הסוגיא לפני מאירי יבמות כד, כתובות עב.):

הלכה ז מתני' המקדש את האשה על מנת שאין נדרים ונמצאו עליה נדרים

רבי. כשראו רוכל ואשה יוצאים בכך. אמר רבי מה בכך שעשה כן, אינו חייב לגרשה (ופליג אברייתא דלעיל דס"ל דיש בזה כיעור ותצא בלא כתובה): בעיין קומי. שאלו לפניו: אפילו ראו אותו נותן פיו על פיה שלה. האם הדין שחייב לגרשה לפי שבזה יש פחות הוכחה על מעשה זנות מסינר ורוק, והוכחה יותר גדולה ממצאם יוצאים ממקום אפל: אמר. רבי: כזה באת מעשה באחד שראו אותו נותן את פיו על פיה שלה אתא עובדא קומי ר' יוסי. ובא המעשה לפני ר' יוסי: אמר תיפוק בלא פרן. אם רוצה הבעל לגרשה בלא כתובה: והוון קריביה ערדין.

והיה קרוביה מערערים על הפסק דין: ה"ג ואמרין אי פוטה היא תיפוק בלא פרן. אם היא נאסרה על הבעל מחמת זנות תצא בלא כתובה: ה"ג ואין לית פוטה תיסב פרא שלים. אבל אם אין ראייה שזינתה, אם מגרשה הבעל, יתן לה כתובתה: אמר לון ר' מנא אייתון פרנה נקריניה. נביא שטר הכתובה ונקרא מה כתוב בכתובה: אייתון פרנה ואשכחון כתוב בגווה. הביאו את שטר הכתובה ומצאו כתוב בו: ה"ג אין הדא פלנית תסבי להדין פלוני בעלה ולא תיצבי בשותפותיה תהוי נסבה פלגות פרן. אם תנשא פלונית לפלוני בעלה ולא תרצה לגור אתו תצא ותקבל חצי כתובתה: אמר ר' אבין מכיון שקיבלה עליה שיתן את פיו על פיה שלה כמאן דשנאת ולית לה אלא פלגות פרן. כיון שהסכימה לנשק לאחר חשיב כשונאת את הבעל, ותצא ותטול חצי כתובתה (ואף דלא עדיף מעוברת על דת יהודית שהפסידה כתובתה, מכל מקום כיון שהתנו שתטול חצי כתובה, תנאם קיים). (מאירי כתובות עב.) אלמא אין נאסרת על בעלה משום עדי כיעור: היא גו חובה והיא גו חובה פוטה. כשהאשה והרוכל בתוך מתבוא אחת חשיב עדי כיעור ותצא בלא כתובה (והאי ברייתא פליג ארבי דס"ל לעיל דכשראו העדים דבר שהוא הקדמה לזנות לא חשיב עדי כיעור) [ז]: מגפפין פוטה. אם חבכו הרוכל והאשה זה את זה חשיב כיעור ותצא שלא בכתובה: מנשקין פוטה. וכן אם ראו מנשקים זה את זה חשיב עדי כיעור ותצא שלא בכתובה: ה"ג תרעא טריק. אם היו האשה והרוכל בתוך חדר הנעול במנעל חשיב עדי כיעור ותצא בלא כתובה: מוגף צריכה. אבל כשנמצאים בתוך חדר סגור אבל לא נעול והבא מן החוץ יכול לפותחה בעי אם חשיב עדי כיעור לצאת בלא כתובה, ולא איפשטא (כל הסוגיא לפני מאירי יבמות כד, כתובות עב.):

הלכה ז מתני' המקדש את האשה על מנת שאין נדרים ונמצאו עליה נדרים. בגמרא מפרש כשנדרה שלא תאכל בשר, שלא תשתה יין, ולא תתקשט בבגדי צבעונים, שנדרים אלו דרך הבעל להקפיד עליהם: אינה מקודשת. אין קידושיה קידושין, לפי שלא

° שוטה צ"ל סוטה (מאירי יבמות) ° שוטה צ"ל סוטה (מאירי יבמות) ° בשור פותיה צ"ל בשותפותיה (מאירי כתובות) ° טריד צ"ל טריק (מאירי כתובות עב.)

אף דהרמב"ם¹ מחשיב נכנסו זא"ז והגיפו הדלתות לכיעור מ"מ נלענ"ד דיחוד בעלמא אינו בכלל הכיעור, הראיה הא' שהרי דעת הרמב"ם (פ' כ"ד מהל' אישות) דבכיעור יוצאת בלא כתובה בלא התראה, ואלו בנסתרה בעלמא, מבואר בסוטה (דף כ"ה) דהוי בכלל עוברת על דת ובעינן התראה להפסיד כתובתה וכו'.

ובאמת לכאורה תמוה מאד ואיני מבין, דמה הפרש בין יחוד דעלמא ובין נכנסו זא"ז והגיפו הדלתות, דלכאורה ג"ז רק יחוד הוי, וכמ"ש הרשב"א (סי' אלף רנ"א) וכו' ולגודל הקושיא ההכרח לי לומר דנכנסו זא"ז היינו דשניהם נכנסו רצופים זא"ז וכ"א נכנס על דעת חבריו ונועדו יחדיו לנכנס למקום הזה וניכר דעצת זימה ביניהם, משא"כ אם א' כבר היה שם לעשות צרכיו, אח"כ נכנס הב' לשם הוי רק יחוד בעלמא ולא כיעור,

שו"ת בית מאיר סימן מט²

ומה שהעלה בדבור זה דיחוד אינו בכלל דבר מכוער, זה ברור ואמת כדהוכיח יפה, והוא מוכרח מל"ה ש"ע גופיה שהרי כ' ובאו עליה עדים שנסתרה עם איש זה, ואם יחוד לחוד ליהוי דבר מכוער, מה צריך שוב לימנות הדברים שמנה לכיעור, ואולם מה שכל' מר מכח זה בד"ה ובאמת איני מבין כראוי, דמה זה שהזכיר הר"מ שנכנסו שניהם זא"ז והגיפו הדלתות, והא לכאורה זה לא הוי רק סתירה בעלמא, וכמ"ש הרשב"א סי' אלף רכ"א והרי כבר ביררנו וכו', אמת שכן הוא ל' הרשב"א והגפות דלתות שאמרת אין זה יחוד עד שיהא בית נעול במנעל, אבל באמת זה ליתא כדמוכח מן הש"ס דדוקא פתח פתוח לרה"ר הוא דאין בה משום יחוד, ויש לדייק מינה **הא פתח סתום אפי' אינו נעול והיא פונה לרה"ר או אפי' פתח פתוח לחצר, והוא עמה ביחוד בהבית הוי יחוד**, וכן מוכח מדאמר רב כהנא קדושין פ"א אנשים מבפני' ונשי' מבחוץ חוששין משום יחוד ופירש"י משום דשמא יצא אחד מהם ויתחיד עם הנשים, והרי אף אי נימא דהחשש שיצא לחדר הנשים ויסגור הדלת הפונה חוצה במנעול הא מ"מ הפתח שבינו לבין בית הפנימי שהאנשים שם הא ודאי אי אפשר לו לסגרו במנעל בעבור האנשים שבתוכו, ומה חשש יחוד יש, א"ו דאפילו בלא סגירות מנעל הוי יחוד, וכו'.

ובהרשב"א הוא ט"ס והעיקר כדגרס הב"י, וכן העתיקו הפי' פני משה שעל הירושלמי פ' המדיר, דהיינו שצ"ל והגפת דלתות שאמרת אין זה יסוד ע"ש³, וק"ל. והכי מוכח מן סגנון תשו' הרשב"א גופי' שהרי מריש פסק דע"י יחוד לא נאסרה, ואם בא להוסיף בהיתר שבנדון ידידי אפי' יחוד לא הוי, ה' לו ליכתוב ובנ"ד אפי' יחוד לא הוי, כי הגפות דלתות לא הוי יחוד, וגם מה שדן מרישא על היתר יחוד מצד דאל"כ לא הנחת בת לא"א, ודאי דלא שייך על יחוד דסגירת מנעול, א"ו באין ספק נוסח או הגירס' ב"י עיקר, וכו', וא"כ נכנסו זה אחר זה⁴ ל"ד אלא אורחא דמילתא נקיט תחלה אזלה איהי והדר איהו כדמוכח מהירושלמי דל' זה לא צריך, אלא כל שסגרו הדלת במנעל הוא כיעור.

¹ הרמב"ם בהלכות אישות פרק כד כתב שאשה שעוברת על דת יוצאת בלא כתובה רק אם התרו בה, לעומת זאת אם עשתה מעשה כיעור יוצאת בלא כתובה גם אם לא התרו בה, וכגון שראו אותו מנשק על פי חלוקה או שראו אותו מנשקין זה את זה או מגפפין זה את זה או שנכנסו זה אחר זה והגיפו דלתות וכיוצא בדברים אלו, אם רצה בעלה להוציאה תצא ואין לה כתובה, ואין זו צריכה התראה, רע"א מוכיח מכמה מקומות שיחוד הוא מעשה של עוברת על דת ולא מעשה כיעור והנפק"מ היא שביחוד לבד אינה מפסידה כתובתה ללא התראה.

² תשובת הב"מ למש"כ הרעק"א בתשובה צ"ט (ונדפסה בתשובות רקע"א תשו' ק')

³ מגיה על שו"ת רע"א (מכון המאור, סי' ק' הע' ט"ז) – "הנוסח שלפנינו בב"י אין זה יחוד, הוא עפ"י הגהות מהרל"ח שהגיה כן בב"י. וכנראה הגיה כן עפ"י שו"ת הרשב"א וכן עפ"י הענין, דאין ביאור לנוסח אין זה יסוד דחסר ההמשך. וכן העיר הבנין ציון שם. עוד י"ל דבשו"ת רב"ז (ח"א סי' קכא) ומבי"ט (ח"א סי' רפז) מעתיקים מתשובת הרשב"א אין זה יחוד. וכ"ה הרשב"א דפוס ראשון וגם בשו"ת הרשב"א כתב יד. כך שהנוסח הנכון הוא אין זה יחוד. ובטור החדש עם ב"י (מכון ירושלים) החזירו זו בטעות זו לקדמותה, וע"ש בהערה יב. ולא עמדו על שורש הדבר."

⁴ הבית מאיר כתב שמה שכתב הרמב"ם שנכנסו בזה אחר זה והגיפו הדלתות הרי זה מעשה מכוער כוונת הרמב"ם שנעלו במנעול ולכן אינו סתם יחוד אלא מעשה מכוער אבל אין צורך שיכנסו זה אחר זה בדרך זנות.

מ"ש מעכ"ת נ"י לסתור דברי, די"ל דכל סגור במנעול הוי כיעור, וההיא דשו"ת הרשב"א ע"כ הגירסא אין זה יסוד וכו', דבריו נכונים ומוכרחים בשו"ת רשב"א, דבודאי גם בלא סגור יחוד מקרי [ומה דפסק הרשב"א האיבעיא לקולא במוגף ואינו סגור, י"ל דהוי ס' דרבנן, וביותר אם נימא דהירושלמי מ"ירי רק דתצא מבעלה, אם בא לגרשה לצי"ש בלא כתובה כמ"ש הנ"ל, א"כ בכה"ג דהוא רק לצי"ש פסקין לקולא] אך מ"מ בענין הכיעור אפשר לומר כדברי, דבעינן ג"כ נכנסו רצופים.

חידושים וביאורים קידושין

והנה צין לפרש"י צין לפי הרמב"ם נמצינו למידין דאף שדרך הפנימיים על החיצונים וי"ס לחוש כל רגע שיכנס אחד מן הפנימיים לחיצון אפ"ה י"ס איסור יחוד בחיצון, ונראה הטעם דלענין איסור ייחוד לא צענין ייחוד הראוי לציאה אלא הענין ייחוד המציא קירוב הדעת ביניהם וצאין לידי הרהור ותקיף יצרייהו, ואף שצמצם העכשוי אינן יכולין לבוא כאן לידי עבירה מ"מ כיון שייחוד זה מציא קירוב הרי הוא אסור, ולעולם כל שנתקרבה דעתם ונתגבר יצרם כבר יעשו תחבולות למלא תאותם, ולפיכך בזה הנידון לעולם אם ייחוד זה מציא קירוב הדעת ביניהם, וספיר קצו חכמים דאף דמירתת כיון שכל רגע יכול ליכנס אחד מן הפנימיים מ"מ דעתם מתקרבת אחרי שעכשוי הם לצדם ולכך אסור, וומיהו לענין סוטה ולענין אלמנה דצענין ייחוד הראוי לציאה י"ל דייחוד כזה לא חשיב ראוי לציאה], והיינו דאילטריך לאשמועינן דפתח פתוח לרה"ר אין בו משום ייחוד דס"ד דאף שהעוברים וסבים יכולים לראותם מ"מ י"ס כאן קירוב דעת כיון שהם לצדם צבית, וקמ"ל דכה"ג ליכא קירוב דעת וסרי, אבל כל שהדלת נעולה אף שכל רגע יכול ליכנס אחד מצני הצית מ"מ י"ס כאן ייחוד, ומיהו אפשר דייחוד כזה שאינו ראוי לציאה אינו אסור אלא מדרבנן, —אפשר דהיכא דשכיח טובא דהפנימיים נפקי ועיילי דלא חשיב יחוד ודוקא בצאינא יוצאים אלא לפרקים הוא דאמרין דחשיב יחוד, ומיהו מהא דאילטריך לשריוי פתח פתוח לרה"ר משמע דנעול בכל גווי אסור אף דשכיחי דעיילי ודנפקי, ואולי אפשר דהיכי דשכיחי עיילי ונפקי טובא עדיף מפתח פתוח לרה"ר, ול"ע. (סי"א סק"צ).

שו"ת נחפה בכסף סי' י"א [למהר"י נבון רבו של החיד"א]

אכן אם הפנויה דרה למעלה והשכנים למטה לא מהני פתח פתוח לחצר משום דאין בעינן דרך העברתו שיוכל לראות מהפתח מה שעושים בבית וכל שהיא דרה למעלה אינם יכולים השכנים לראות דרך העברתם עד שיעלו למעלה ויש בו משום יחוד ופשוט ודבר זה הוא נלמד מדברי הרב כנה"ג שכל בפתח פתוח לרה"ר שאם יש לבית תחתיים שניים ושלישים לא מהני פתח פתוח. וה"ט משום שאינם יכולים לראות מהפ' מה שעושים למעלה וה"ה בחצר כדכתיבנא.

כלחוף. והתם מבואר דדוקא פתוח לגמרי בעינן, אז האסקופה כלפנים, אבל כל שהפתח מוגף אף שאינו נעול, הוא כלחוף, ועיין באחרונים בש"ע (א"ח סוף סי' שמו). ועוד ראייה יותר ברורה מש"ס בכמה דוכתי, דמייתי הא דאמר ר"י אמר שמואל שלמים ששחטן קודם שיפתחו דלתות ההיכל פסולין שנאמר ושחטו פתח אהל מועד בזמן שפתח היכל פתוח, ולא בזמן שהוא נעול. ועיין ברש"י (זבחים נה, ב. ד"ה בזמן) ושם בזבחים, קאמר פשיטא מוגף כנעול דמי ע"ש, והיינו דעכ"פ לא מקרי פתוח, ועיין בירושלמי (כתובות פ' המדיר, סוף ה"ו), ובתשובת הרשב"א (א"ח סי' אלף רכא), ועיין בתשובת רדב"ז (א"ח סי' קכז) וצ"ע. ועיין במראה הפנים שעל הירושלמי שם (א).

שנית שאל, אם יש בית שער לפני הפתח, ופתח השער פתוח לרשות הרבים, ופתח הבית אינו מכוון כנגד פתח השער הפתוח לרשות הרבים עד כאן שאלתו. לענ"ד דאינו מותר, רק בבית שפתחו פתוח לרשות הרבים, או שעכ"פ אם פתח של חדר החיצון הפתוח לרשות הרבים פתחו מכוון נגד פתח הפנים, אבל אם אינו מכוון לא"י. ועיין ברש"י (ע"ז סא, א. ד"ה וחלון) עש"ה, ובש"ע (יו"ד סי' קלא).

שלישית שאל, אם מותר להתייחד עם אמו ואשה אחרת, מי אמרינן כיון דמותר עם אמו לבד, א"כ האם הוי שומר כמו אם אשתו שם, דאמרינן אשתו משמרתו,

משא"כ לדידן דמתקנין המבואות בצורת הפתח, אם נפרץ מהצד פרצה ד' טפחים ובקעי בה רבים שוב אין צריך תיקון, רק תיקון לחי במקום הפרצה, על כן היתר דעומד מרובה על הפרוץ הוא כמו לחי מק"ו כמבואר בש"ס (ה, ב), על כן אין צריך תיקון כלל במקום הפרצה, זולת אם נפרצו אף שני פרצות כאלו אף בצד אחד, כתבתי שם להתמיר אם הבתים ארוכים ד' אמות, מטעם דהוי כמבוי עקום כמין ח', והארכתי בזה מאד. אמנם כתבתי שם דכיון דהרמ"א כתב (סי' שסג) דלכתחלה המנהג לתקן המבואות בצורת הפתח דוקא על כן לכתחלה יש לתקן כל מקום פרצה בד' טפחים בצורת הפתח דהא עומד מרובה על הפרוץ לא מהני במקום צורת הפתח, אבל בדיעבד או שאי אפשר לתקן שם, כל שלא נפרצה רק פרצה אחת שאין בה יותר מעשר, ועומד מצד אחד סמוך להפרצה הוא מרובה על הפרוץ אין צריך תיקון כלל, ומזה נדון ר"מ על השאלה שבנדון שלו, והו"נ הנ"ל על הדבר ברור.

ועל דבר השאלות אשר שאל בדיני איסור יחוד, אשיבהו בקצרה. ראשונה שאל הא דפתח פתוח לרשות הרבים אין בו משום יחוד, אי בעינן שיהיה פתוח לגמרי דוקא, או נימא כיון שאינו נעול במנעול, פתוח קרינן ביה עכ"ד. הנה לע"ד כל שאינו פתוח לגמרי לא מקרי פתוח בלשון הש"ס, וראיה לזה מפ"ק דשבת גבי אסקופה משמשת שתי רשויות, פתח פתוח כלפנים פתח נעול

הגהות מבין המחבר

(א) עיין בספר פתחי תשובה (אה"ע סי' כב סק"ח).

השלמות

מצאתי בספר שו"ת בית שלמה (סקאלא) חאו"ח סי' מח שנשאל באם יש בית שער לפני הפתח ופתח השער פתוח לרה"ר ופתח הבית אינו מכוון כנגד פתח השער הפתוח לרה"ר. והשיב דאינו מותר רק בבית שפתחו פתוח לרה"ר או שעכ"פ אם פתח של חדר החיצון הפתוח לרה"ר פתחו מכוון נגד הפתח הפנימי אבל אינו מכוון לא. כן נשאל שם בהא דפתח פתוח לרה"ר אין בו משום יחוד אי בעינן שהיא פתוח לגמרי דוקא או נימא כיון שאינו נעול במנעול פתוח קרינן ביה, והשיב דכל שאינו פתוח לגמרי לא מקרי פתוח בלשון הש"ס עיי"ש.

(ג) הגאון הרד"ל בהגהותיו לקדושין (פ"א ע"א) כתב להסתפק אם פ"י פתוח ממש שרואין העוברים לרה"ה הנעשה שם, או סגי בפתוח שאינו נעול שיהיו יראים פן יכנס עליהם אחד מבני ר"ה פתאום, ולבסוף מסיק דהראשון עיקר דבעינן פתוח ממש ע"כ. ובציץ אליעזר (חלק ו סי' מ קו) איסורי יחוד פרק יא) כותב על הנ"ל: וכן ראיתי בספר אפי זוטרי על אה"ע בסי' כב סק"כ שכותב דו"ל: וברור כשמשאם בהכנסו האיש בבית סוגרים פתח הבית לא מועיל היות הבית פתוח לרה"ר עכ"ל. ובודאי כוונתו על סגירה בלי מנעול דאי עם מנעול מאי קא משמע לן בזה. שוב

האנדרים בשבת בענין פלטי בן ליס"ע. ונחמך חרבר
 בממץ סאס בהכנסו האיש בבית סונרים פתח חכות
 לא מועיל היות חכות פתוח לר"ה וכו' סעככות באמנות
 כמו פתראה בתפסו' מוהרי"ט סעככות לעיל. וכבר כתב
 הר"ב ככ"ה חנה ו"א בשם תפסו' כ"י דהא דערי' בבית
 הפתוח לר"ה סיינו דוקא כשאין פס אלא בית ח' אבל
 בבית ועליה על גביו תחתיים וסליסים כגון בתינוסע
 עליות זע"ו ודאי דאף אם היא פתוחה לר"ה יש לתוס
 לייחוד כי בסיותם בעליה למעלה אין היכר לבני ר"ס
 כלל ויהנולים לעשות סרירות לבס ואין רואה כי אין
 להם אימתה ופחד שבני ר"ה יבקעו למעלה שאין דרך
 ליכנס בבית אחרים בלי רשות ואפי' אם יעלו בעליית
 הסולם יכירו דריסת הרגל. והעלה להלכה ה"ה סנז'
 דבפתח פתוח לר"ה אפי' למי שעסקו עם הגפוס או
 למריץ סרי' דלא שייך פס ייחוד פס:

שו"ת בנין ציון סימן קלח

שאלה - מה שנקרא ייחוד עם העריות שאסור מן התורה
 כמבואר בטוש"ע אה"ע (סי' כב) אם דוקא אסור להתייחד
 עם הערו' בחדר שנסגר הדלת או אסור גם כשהדלת
 מגופה ואינה סגורה.

תשובה - כתב הרשב"א בשו"ת (סי' אלף רנ"א) והגפת
 דלתות שאמרת אין זה ייחוד עד שיהא בית נעול דתרעא
 טריק בירושלמי שער נעול במנעל /במנעול/ משמע
 וכדמשמע התם בירושלמי בפ' המדיר דגרסינן התם תרעא
 טריק סוטה מוגף צריכה וטעמא כל שאינו במנעול ירא הוא
 שמא יכנוס אחר שלא ברשות וכעין האי עובדא דפרק
 בתרא דע"ז ב"נ עכ"ל ומזה נראה בפירוש שדעת
 הרשב"א דלא נקרא ייחוד רק בדלת נעול אמנם שדא ב'

נרגא הגאון בית מאיר הובא בשו"ת ר' עקיבא סי' ק' וז"ל
 אמת שם הוא לשון הרשב"א והגפת דלתות שאמרת אין
 זה ייחוד עד שיהא הבית נעול במנעול אבל באמת זהו ליתא
 כדמוכח מהש"ס דדייקא פ"פ לרה"ר הוא דאין בה משום
 ייחוד ואיכא למידק מיני' הא פתח סתום אפילו אינו נעול
 והוא פונה לרה"ר או פתוח לחצר והוא עמה בייחוד בהבית
 הוי ייחוד וכן משמע מדאמר רב כהנא שם בקידושין (דף
 פ"א) אנשים מבפנים ונשים מבחוץ חיישינן משום ייחוד ופי'
 רש"י דשמא יצא אחד מהן וייתחד עם הנשים הרי אף אם
 נימא דבחשש שיצא לחדר האנשים שבתוכו יש חשש ייחוד
 וכו' א"ו אפילו בלא סגירת מנעול הוי ייחוד וה"נ מוכח
 מהרא"ש (פ' כיצד) שכ' ונראה דבסתירה לחדר וכו'
 ובהרשב"א טעות סופר ועיקר כגירסת הב"י וכן העתיקו
 הפירוש שעל הירושלמי פ' המדיר דהיינו והגפות הדלתות
 שאסרת אין זה יסוד ע"ש עכ"ל הבית מאיר והסכים עמו

הגאון ר' עקיבא אכן בשו"ת מהר"מ מטרנאני (ח"א סי' רפ"ז) בשו"ת הרדב"ז (חלק א' סי' קכ"א) העתיק דברי הרשב"א כמו שהוא לפנינו אין זה יחוד ולענ"ד הלשון שאסרת אין זה יסוד כמו שהגיהו הבית מאיר קשה להבין דהכי הו' ל' למימר הגפות הדלתות אין זה יסוד לאסור ובאשר שקשה מאוד לפ"ד הגאונים ז"ל להנצל מאיסור יחוד לפעמים שלא בדעת כשתכנסו המשרתת בחדר כשהבעל בבית לבדו שם לתקן צרכי הבית ותגיף הדלת כדרך בפרט בימי החורף ואם יחשב זה יחוד כמעט שאין להנצל מזה לכן ראיתי לבאר הענין.

והנה בתחלה אוסיף ראיות מהגמרא שגם בלא סגירת דלתות מקרי יחוד ותמהני על הגדולים שלא הביאו ראיות הללו דבמגילה (דף י"ד) אמרין דבורה דכתיב ודבורה אשה נביאה אשת לפידות מאי אשת לפידות שהיתה עושה פתילות למקדש והיא יושבת תחת תומר מאי שנא תחת תומר אמר ר"ש בן אבשלום משום יחוד ופירש רש"י שהוא גבוה ואין לו צל ואין אדם יכול להתיחד שם עמה כמו בבית עכ"ל ודרך דרוש אמרתי למה הקדים שהיתה אשת לפידות דלכאורה קשה מה חשש יחוד היה דהרי אמרין בקידושין (דף פ"א) בעלה בעיר אין שם יחוד דאשה בעלה משמרה אבל י"ל דאיתא בתנא דבי אליהו (הובא בילקוט) אשת לפידות שהיתה עושה לפידות והיתה שולחת את בעלה להביאם לביהמ"ק בשילה עכ"ל פירוש שעל ידי זה נקראת אשת לפידות שבעלה נקרא לפידות על שם שילוחו ולכן כיון דהרבה פעמים לא הי' הבעל בעיר שישבה שם הוצרכה לישב תחת תומר משום יחוד וזהו מה דאמר הפסוק ופירש הגמרא מפני שהיתה אשת לפידות שהלך לפעמים לשילה היא יושבת תחת תומר לדון מפני היחוד אכן אי אמרין דרך בדלת נעול מקרי יחוד למה לה לישב תחת תומר הרי תחת שאר אילן שענפיו מרובים ויש לו צל ג"כ אין יחוד ועוד דאפילו בבית היתה יכולה לדון בלא סגירת דלת אלא ע"כ דכל שנתכסה מן העין אפילו אינו סגור עד שאי אפשר לשום אדם לבא לשם ג"כ מקרי יחוד ועוד ראוי ממה דאמרין סוכה (דף כ"ה) וליעבדו חופה בסוכה אביי אמר משום יחוד ורבא אמר משום צער חתן ע"ש הרי דשייך יחוד גם בלא סגירת דלת דודאי אין חשש שיתיחד אדם עם הכלה ויסגור הדלת בעדו ועוד דא"כ מה חילוק בין חופה בסוכה ובין חופה בבית אבל באמת מזה מצאנו פשר דבר שרש"י כתב משום יחוד דסתם סוכה היו עושין בגגותיהן ואין דרך ביאה ויציאה שם לרבים תמיד מפני הטורח ושמה ירד החתן לעשות צרכיו

ויתיחד אחר עם הכלה עכ"ל ויש להקשות מה בעי רש"י בזה שהיו עושין סוכה בגגותיהן במקום שאין דרך ביאה ויציאה שם לרבים אלא ודאי כוונתו שרצה לבאר בזה למה דוקא בחופה בסוכה יש חשש ייחוד דאין שייך יחוד במקום שאפשר לבוא שם אדם בכל רגע כיון דיחוד הוא משום חשש זנות כל שמתיראים שיבא אדם ויראה אין חוששין לזה וזה מה שכתב הרשב"א כל שאינו במנעול ירא הוא שמא יכנס אחר שלא ברשות ולכן אם הוא מקום שאין דרך לבוא אחר לשם נחשב כבית נעול ולזה כתב רש"י שבסוכה כיון שהיא בגג ואין דרך רבים לבוא לשם נחשב ג"כ יחוד כמו בבית סגור מה שאין כן אם החופה בבית וכן בדבורה כיון דלפעמים בשעת הדין מוציאין כל אדם לחוץ ומשיירין רק אחד כדאיתא בסנהדרין כשבודקין את העדים יהיה זה יחוד כיון שאין אדם נכנס לשם עד שירצה הדיין אבל בכל מקום שאפשר בכל עת לבוא אדם לשם בלא נטילת רשות לא מקרי יחוד בלא דלת סגור ולכן אין ראוי מהא דאמרין בקידושין (דף פ"א) אנשים מבפנים ונשים מבחוץ חיישין משום יחוד דכיון דאנשים לבד ונשים לבד אין דרך לאנשים לבוא לחדר הנשים לכן כשיצא אחד מהן ויתיחד הו' יחוד גמור דאינו מתירא שיבא גם אחר לשם אבל בבית ובחדר שיוצאים ונכנסים תמיד כדרכם לא שייך יחוד בהגפת הדלת בלא סגירה ומזה יש תשובה ג"כ על הראי' שהביא הבית מאיר מהרא"ש ע"ש וגם ממה שהוכיח מדאמרין בית הפתוח לר"ה אין יחוד דמשמע הא פתוח לחצר יש יחוד לפ"ז אין ראוי רק לדברינו שהכל תלוי אם מתיראים בכל עת שיבא אדם לשם דבפתח הפתוח לרה"ר לעולם מתיראים אבל בבית הפתוח לחצר פעמים מתיראים ופעמים לא כפי ענין הדיורים שם ולכן כללא כ"ל לנקוט פתח פתוח לרה"ר דבזה לעולם אין ייחוד וכמו כן ודאי שייך ייחוד אפילו בלא סגירת דלת בחדר בעלי' דומיא דסוכה כמו שכתב רש"י במקום שאין דיורים בבית וכדומה אבל בחדר שבכל רגע יכול לבא אדם לשם אין ייחוד בלא דלת סגור וא"צ להגי' בדברי הרשב"א שהרי החצר מטרה הי' פתוח ליוצאים ובאים אף על פי שהגיפו הדלתות כמש"כ הרשב"א שם שאינה נחבשת ביד הכותב אדרבא מתירא מן המלך שמא תזעק ויתפש עלי' עכ"ל הרי שהי' אפשר לאחרים לבא לשם אם תזעק לתפשו לכן כתב שאין יחוד בלא סגירת הדלת שמתירא בלא סגירה שמא יכנס שם אדם אפילו שלא ברשות ואפילו לא תזעוק ועל כן כל כה"ג שמתיראים המתיחדים שיבא אדם לשם בלא נטילת רשות לא נקרא יחוד בלא סגירת הדלת, כנלענ"ד, הקטן יעקב.

ועוד כי הגפת דלתות אמרו בירושלמי דתרעא טריק ומשמע שער נעול במנעול כדמוכח בירושל' דפ' המדיר וא"כ הגפת דלתות אינו יחוד עד שיהא נעול כמו שכתב הרשב"א ז"ל תשובת ארנ"א וכתב דטעמא דכל שאינו במנעול ירא הוא שמא יכנס אחר שלא ברשות וכענין הנהו עובדי דפ' בתרא דע"ז בין נסך עד כאן וא"כ אפילו היתה הפתח מוגפת לא היה יחוד כ"ש שהיה חציו פתוח שאע"פ שנתחדו שניהם בפני שנים אינו יחוד.

שו"ת רדב"ז חלק א סימן קכא

שאלת ממני אודיעך דעתי בענין היחוד אשר הזכירו חכמים בכל מקום אם צריך שיהיה פתח הבית או החדר סגור או אפילו פתוח מפני שנפל מחלוקת בין החכמים בזה. וכן ג"כ היחוד האוסר את האשה על בעלה מהו גדר זה היחוד.

תשובה כבר נשאלתי על כיוצא בזה פעם אחרת והעליתי שגדר היחוד הוא שיהיו שניהם במקום אחד שאם ירצה לבעול לא יראה אותם אדם ואפילו עבד ואפילו שפחה רואי אותה אין זה יחוד חוץ משפחתה שלבה גס בה ואינה בושת ליבעל בפניה והכי איתא במתניתין מי שאחזו ואין לחוש לפתח הבית אם יהיה סגור או פתוח וכו',

ממה שנהגו ליחד החתן והכלה בע"ש ולהוציא הנשים משם וסוגרים את הדלת, ואף על גב דלפי סברתי אם הוא מקום הראוי לביאה אין סגירת הדלת מעלה ומוריד אם אין רשות לאחרים להכנס שם, חששו שמא מרוב הנכנס' ויוצאין יכנס שום אחד ולא אדעתיה ולפיכך נהגו לסגור את הדלת ומנהג צניעות הוא וכו',

אלא גדר היחוד הוא שאם יש עדים שראו אותם מתיחדים ואיפשר לו לבעול שלא יראו אותם בשעת מעשה לא אלה ולא זולתם אפי' עבד ואפי' שפחה הרי זה יחוד ומבטל את הגט וקונה את האשה להיות כאשתו לכל דבר לדעת האומרים יחוד קונה ולא חובת חופה דבעינן יחוד הראוי לביאה. וז"ל הרשב"א ז"ל בתשובה סימן תרנ"א והגפת דלתות שאמרת אין זה יחוד עד שיהיה בית נעול דתרעא טריק בירושלמי שער נעול במנעול משמע וטעמא כל שאינו במנעול ירא הוא שמא יכנס אחר שלא ברשות וכענין הנהו עובדי דפרק דפירק בתרא דע"ז בין נסך עכ"ל:

שו"ת מנחת יצחק חלק ז סימן עג

ובאשר ידעתי כי איזהו מגדולי זמנינו בנו הרבה על דברי הרשב"א (סי' אלף רנ"א) שהביא מדברי הירושלמי דסגירת הדלת ולא נעול במנעול הוי כפתח פתוח, וכ"ת הביא מתשו' בנין ציון (סי' קל"ח) דהביא שם את המחלוקת הפוסקים בזה, והחולקים הביאו כמה ראיות לשיטתם מדברי הש"ס בכמה מקומות, והבנין ציון מחלק בין היכא דיכול איש אחר לכנס בלא נטילת רשות, דדוקא אז ל"ה יחוד להרשב"א, אבל היכא דצריך ליטול רשות גם לדידי' הוי יחוד, והביא רא' לזה ממה דאיתא גבי דבורה (מגילה י"ד), וממה דאיתא (סוכה כ"ה) בחתן, ובזה מיישב כל מה שהקשו על שיטתו.

וראיתי בספר דבר הלכה (סי' ג' סוס"ק מ"ג), שכתב בשם המהרש"ם (ח"ב במפתחות א"ע סי' ע"ו) שחולק על הבנין ציון ומתיר אף בכה"ג, והנה אני לא ראיתי שם שיחלוק בפירוש להתיר, אלא כתב דאין רא' מדברי הש"ס (מגילה וסוכה) הנ"ל עיין שם, אבל אף בלתי ראיות סברא גדולה היא, ובכה"ג י"ל למה לי קרא סברא היא, וביותר דכמה פוסקים חולקים על שיטת הרשב"א, א"כ דיו לנו לומר דהוי בכלל פתח פתוח אף אם הפתח סגור בלא מנעול, היכא דיש רשות לעייל בלא בר, אבל לא היכא דצריך נטילת רשות, וביותר כי מצאתי כן בפירוש בתשו' הרדב"ז (ח"א סי' קכ"א), דאף שהביא בסוף התשובה שם, את דברי הרשב"א והירושלמי הנ"ל, מ"מ כתב שם מקודם באמצע התשובה, וז"ל ואף על גב דלפי סברתי אם הוא מקום ראוי לביאה אין סגירת הדלת מעלה ומוריד אם אין רשות לאחרים להכנס וכו' עכ"ל, ומיירי שם בין לענין יחוד לקנין האשה, ובין לאסור אשה על בעלה, כמ"ש בהשאלה שם, וא"כ ש"מ דהה"ד לענין איסור יחוד, דכל היכא דאין רשות להכנס לאחר בלא רשות, הוי יחוד.

ז בית שפתחו פתוח לרשות הרבים אין בו משום יחוד (סעיף ט') ואם פתוח לחצר שיש שם ג' בני אדם דנחשב רשות הרבים לטומאה צריך עיון אם הוא הדין לענין יחוד וכן אם דר בעליה.

בינת אדם שער בית הנשים סימן יח

(כח) שאלה בפתח פתוח לרשות הרבים באיזה ענין אין בו יחוד:

תשובה לכאורה משמע דדוקא פתוח לרשות הרבים ממש קאמר אבל בפתוח לחצר לא מהני שהרי אפילו מבוי חשוב מקום סתירה ורשות היחיד לענין טומאה כדאיתא בטהרות פרק ו' משנה ד', ועוד שהרי אפילו אנשים מבחוץ ונשים מבפנים לא מהני וכן איפכא דחיישינן שמא יצא או יכנס אחד לבית הנשים ומשמע לכאורה דרצה לומר אף על פי שאין הפתח שביניהם נעול אף דיש לומר דמה שכתב רש"י ואם יצא אחד מהן אין זה יחוד דמסתפי שמא יצא אחד מהן אחריו רצה לומר שירצה לצאת וימצא הפתח נעול מכל מקום פשטא דלישנא משמע שאפילו הפתח פתוח אסור ולכאורה משמע מדאמר ר' יוסף שקולי דרגא מתותי ביבי משמע דאם דר בעליה לא מהני פתח פתוח על כל פנים אם פתוח לחצר אם לא שנאמר דר' יוסף היה דר ביחיד בחצר וצריך עיון:

שער סימן ד' יוסף לג

וכמש"ל, וא"כ אמאי אסר רב כהנא באנשים מבפנים ופירש א' מהם לחוץ בין הנשים, הא מירתת דילמא נפיק חד מהגך אנשים, והו"ל תרי וכשרי דשרי להתייחד אפי' עם אשה אחת כדינא דמתני', ונראה לקע"ד לו' קרוב לחילוק מו"ה נר"ו, דטעמא דמתני' דאשה מתייחדת עם אנשים משו' שהא' בוש מחבירו, וסבר רב כהנא דלא שרינן אלא כששניהם יושבים כא', אמנם בפירש א' בין הנשים הוא לבדו אינו בוש ועביד איסורא ולא מרתת שמא יצא א' מהגך דקיימי בפנים, דסבר דילמא לא נפיק, ואי נמי נפיק כי חזי ליה דעביד איסורא גם הוא כמוהו יזנה, ולשיצאו שנים כא' כולי האי לא חייש, ומ"ה אסר רב כהנא, אמנם בפ"פ לר"ה חיישינן דיעברו שנים כאחד וטובים השנים יגלו סודו, דבר"הר שכיחי טובא שנים ושלשה עוברין כאחד.

ומאחר עלות טוב טעם לחלק בין הך דינא דשני בתים לדין פ"פ לר"ה, ואין אנו צריכי' לחלק דדוקא בר"ה דשכיחי רבים עוברים ושבים שרי, א"כ יש לנו לומר דבנ"ד דאיכא איש ואשתו בחצר הוי כפ"פ לר"ה ומרתת מיניהו ולא עביד איסורא, ואין לחזות דשאני פ"פ לר"ה דשכיחי רבים עוברים ושבים כנז', דהא חזינן דמתניתא שריא בשני בתים והאנשים בפנים ופירש איש לבין הנשים לחוץ, וטעמא דילמא נפיק חד מהגך דבפני' ומרתת ולא עביד איסורא, והו"ל כפ"פ לר"הר וכמ"ש הריטב"א ז"ל בחי' להדיא בפירוש המתניתא ע"ש, ואע"ג דרב כהנא אסר וקי"ל כותיה, כבר כתבנו טעם לחומרת ר"כ, דלפי אותו טעם נמי לא בעינן רבים עוברי' ושבים, וכיון דמהמתניתא שמעינן בפירוש דלא בעינן רבים עוברים ושבים, ויכולים אנו להשוות דעת רב כהנא עם המתני' בזה אפושי פלוגתא לא מפיישינן, ולא שבקינן פשיטותא דמתניתא משום ספקא דאית לן בדעת רב כהנא, ומעיקרא בכל

שאלות ותשובות קונטרס אחרון מהרי"ל דיסקין

**הרי סיפק בידו. — ולענין יולא ונכנס, נראה דלא מהני כאן,
וכש"ם כתובות לבעול יש פנאי דתקין וכו'. וראה משלשה
בדרך דחיישין שלך לנקביו. ור"א הוכיח מכתובות, דנכנסת
בסוף בנין, ע"ש.**

הועתק על ידי אוצר החכמה

פרישה אבן העזר סימן כב

(יב) ובשדה עם שלשה. שמא יצטרך אחד מהם להטיל מים ונמצא מתייחד עם הערוה. גמרא. פירוש דוקא בשדה חיישין להכי שצריך להרחיק עד שלא יראה חבירו פירועו וגם כשיחזור יראה זה אימת יבא וידע לשמור עצמו לפרוש מהאשה מה שאין כן כשהוא בעיר בביתו דאז יש לחוש דשמא הוא עומד אחורי הכותל ויבוא מיד:

שו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן מ - קונ' איסורי יחוד פרק יח

פרק יח יוצא ונכנס אי נחשב כנמצא בפנים לענין שמירה מיחוד.

(א) הכסף משנה בפ"ב מה' תלמוד תורה ה"ד מבאר טעם ההבדל בין איש לאשה בהא דבאיש דוקא באין לו אשה לא ילמד תינוקות, ואילו באשה פוסק הרמב"ם דכל אשה לא תלמד תינוקות, והיינו אפילו נשואה, משום דבשלמא גבי איש כיון שאשתו עמו היא משמרתו לפי שדרכה להיות תמיד בבית, אבל אין דרך האיש להיות תמיד בביתו.

ועיין בבית שמואל אה"ע סי' כ"ב ס"ק כ"ב שמבאר כוונת הכ"מ דס"ל דאפילו אין אשתו שרויה עמו בבית הספר מ"מ בכל עת תבא אליו ושייך לומר היא משמרתו עיין שם.

והנה הסברת דברי הב"ש בכוונתה הכ"מ אפשר לפרש בתרי גוונא, או דהמכוון לומר דמועיל אשתו בעיר כשם שמועיל בעלה בעיר, או דהכוונה דמכיון שדרכה לבוא בכל עת הביתה ולא לשהות הרבה מחוץ לבית א"כ הו"ל כיוצא ונכנס אשר מצינו בכמה מקומות דהו"ל שפיר שמירה, והכי מסתבר לפרש כהצד השני, דמוכח כן ביותר מלשונו של הכ"מ שכותב לפי שדרכה להיות תמיד בבית, וגם עיין מ"ש בזה לעיל בפרק ט' בבירורנו אם מהני אשתו בעיר, ומכיון שכן א"כ ממילא נלמד מזה דמהני יוצא ונכנס שיחשב שמירה לגבי יחוד כאילו יושב ומשמר.

(ב) וראיתי להמקנה בקדושין ד' פ"א ע"א ברש"י ד"ה בעלה בעיר דס"ל באמת בפשיטות דמהני לכו"ע יוצא ונכנס לגבי יחוד דומיא דמהני גבי יין נסך, ובתוך דבריו הוא כותב בלשון זה אבל ר' יוסף שהי' בביתו אף שהי' יוצא ונכנס אין בו חשש איסור וכמ"ש הכ"מ פ"ב מהלכות ת"ת והביאו הב"ש סי' כ"ב והכי קי"ל בי"ד סי' קל"א לענין יין נסך דאין השומר צריך להיות יושב ומשמר וכו' ע"ש, הרי דהמקנה ביאר נמי בכזאת גם כוונת הכ"מ והב"ש דזה דמהני שם אפי' באין אשתו עמו בבית הספר דהוא משום דמכיון דתבא אליו בכל עת הו"ל כיוצא ונכנס דמהני גבי ייחוד כשם שמהני גבי יין נסך.

ובהגהות כרם חמד על אה"ע (הנדפס בסופו) כותב בסעי' י' וז"ל: מותר כו' וכן אם כו' עמה תינוקת כו' ואפשר דה"ה ביוצא ונכנס סגי, **עי' לקמן סי' קמ"ח סעי' ב' כל כו' וביו"נ סגי** כו' ועי' בי"ד סי' ס"ט ס"י הג"ה אפילו קטן יוצא ונכנס כו', וע"ש סי' קט"ו ש"ך סע"ק ד' שירא כו' יו"נ כו' וע"ש סי' קי"ח סעי' י"ב הגה ואינו כו', וע' שבסי' קל"א ס"א ישראל כו' ויוצא כו' וצ"ע בזה, ע"כ. ולפי הנ"ל מתבאר לנו דשפיר מהני יוצא ונכנס, וכל אלו המקורות שמציין להם הכרם חמד מסייעים לזה.

(ג) והכי מבאר גם בשו"ת בית דוד (טעביל) חאה"ע סי' כ"ה **דיוצא ונכנס בכל דוכתא חשבינן ליה כמו ממש יושב ומשמר ושמירה מעלייתא היא ולית בה שום ספיקא. ומשום כך מבאר שם דמהני זה אפילו לענין סתירה דאם קינא לה מקודם לא מיחשב בכה"ג דיוצא ונכנס לסתירה**, ואפי' אם אלו שיש לחוש עליהם אינם יודעים מהיוצא ונכנס אפ"ה מהני בזה שהיא יודעת מזה בלבד דאזי מירתת מיניה ולא תתרצה להם לעבירה. וזה עדיף אפי' מפתח פתוח לרשות הרבים ומכ"ש מההיא דאנשים מבפנים ונשים מבחוץ עיין שם [ושם בבית דוד המדובר שזה שהופקד לשומר עליה יצא לחצר ולא נתן זמן מוגבל לשהייתו שמה בחצר וע"ז השיב דזה דמייא תו ליוצא ונכנס דמרתת כמו בכל יוצא ונכנס. ועיין שם מ"ש גם לדון בדברי התה"ד לגבי פ"פ לר"ה וקינא לה מקודם דאמאי יחשב זה לסתירה, דכיון דאין בזה משום יחוד דמירתת מבני ר"ה שלא יבוא אחד מהם לבית וא"כ מאי סתירה הוא זה עיין שם].

(ד) ובדומה למה שהמקנה הנ"ל כותב ללמוד מהאמור גבי יין נסך כותב גם ללמוד בספר שער יוסף סי' ג' לענין זה שכותב לומר דמודה רש"י דבפ"פ לרה"ר אפי' איסורא ליכא, דפ"פ הוא היתר גמור כי היכי דשרינן גבי יין נסך בע"ז ס"א ע"א גבי המטהר יינו של עכו"ם ונותנו ברשותו ובבית הפתוח לר"ה בעיר שיש בה עכו"ם וישראלים מותר ע"ש ברש"י ותוס' ובטי"ד סי' קל"א ע"ש, וכן בסי' ד' שם בסופו כותב ללמוד מיון נסך דמהני אפילו כשדריים בחצר איש ואשתו בלבד, דהרי פסקין בי"ד סי' קל"א סעי' א' דישראל שעשה יינו של עכו"ם בטהרה וכו' אם דר ישראל באותו העיר והבית שהיין בו פתוח לר"ה מותר וכו' וכתב הרב ש"ך ז"ל בסק"ג וכו' אבל דעת הרשב"א וכו' הרי דהתם דשרינן בפ"פ לרה"ר לדעת מרן והפרישה סגי בישראל אחד דר בכל העיר, וכו"נ דעת הטור וכו' ולא אמרינן דלא מירתת העכו"ם כיון שאין שם אלא ישראל א' אימור לא עבר, וה"ה בנ"ד דכיון שאיש ואשתו דרים בחצר מירתת, ואפי' לדעת הרשב"א ז"ל ודעימיה שאני התם שהוא דר בעיר ואימור לא עבר אבל הכא בחצר אפשר דמודו דבחצר עבידי דאתו וחלפו ועברי ומרתתין ע"ש בסי' קל"א דשרי אם ישראל דר באותה חצר ע"כ עיין שם. הרי דגם הבעל שער יוסף סובר בכלל ללמוד ולדמות מההיא דיי"נ = דיין נסך = לדינא דידן, וממילא ה"ה גם לענין דינא דיוצא ונכנס, ופשוט. ויפה התבטא הגר"ח פלאגי ז"ל בספרו ראה חיים פ' וישב, דעיקר איסור יחוד בערוה והיתר נלמד מדיני הגוי ביין ע"ש.

נ ש א ר ת י

בראובן ואשתו ובנם כנן שנה נסעו לכפר אחד אורות
בנם אשר חלה ויסע אתם שמעון אחי האשה וילכו מן
הדאקטער לשמור הילד מאוד מן הצינה ע"כ נחרו להם
לנוא שמה אל חדר אחד מלד לבית הדאקטער מקום
אשר הפועלים עושים במלאכהם למען יחס להם וזה
הי' מעשה קודם חג הסוכות העבר ויאמר ראובן עתה לו
שמעוני אתם תהיו מעט בבית זה ואני אלך לקנות לולב
לחג הצע"ל אשר מוכרים בחצר ההוא אך ראו אם אלך
לא תשאר האשה יחידה פה בין הפועלים ההמה הרבים
ואתה שמעון אם תבקש להשגיח על הסוס בעד החלון
תשקיף וטרם שהלך אמר לשמעון זע דוא זאלסט ניס
לאוין אליין דיין שוועסטער ואל האשה אשר זע דוא
זאלסט ניט בלייבין אליין דא זאלסט ניס לאוין דיין ברודער
שמעון ארום גיין וכאשר הלך ושכ וירא והנה שמעון עומד
אלל הסוס וחלו השמים צינו לבינה והאשה כתפט נעלה
למשכב ר"ל מהו דינא דקך אימתא:

תשובה

ועוד נראה לומר דבכ"ד ליכא כאן שום סתירה כיון דאחי'
שמעון לא יצא למרחוק רק לאוהו חצר עצמו וגם כי
לא נתן זמן מוגבל לשהי' תו שמה בחצר אי"כ תו דמיא ליוצא
ובכנס דמרתת ולכאורה הי' נראה לומר דאף בפתח פתוח
לר"ה כיון דקיי"ל דאין בזה משום יחיד כדאמרין בקדושין
כמו כן נמי אין בו משום סתירה אפי' בקינא לה כיון דאינו
מקום סתירה משום דמרתת דלמא יכנס א' מבני רי"ה אלא
שהח"מ והנ"ש באהע"ז בס"י י"א הביאו בשם בעל תה"ד דאם
קינא לה אכילו כפ"ס לר"ה נמי אית ב"י משום סתירה ואסורה
ועיינתי בדברי תה"ד עצמו וראייתו הוא מדברי התוס' במס'
סוטה וחפשיה ולא נמצא כן בדברי התוס' שלפנינו בכל מס'
סוטה מיבא אפסר שהיו לפניו איזה תוספת אחרים על מס'
זו כמו שהורגלו להביא בדבריה' תוס' שאנן ותוס' טו"ך אלא
דמ"מ גם לפ"ז נראה דיוצא ובכנס וכגוונא דנ"ד עדיף טפי
גם תפ"ס לר"ה דשם לא מרתת כ"כ שיבוא איזה אדם כיון
דאינו מוכרח לבוא שמה עכ"ס אבל בנ"ד שאחי' הי' בחוץ
וגם כי יחדו בעלה לשימר עלי' אי"כ וודאי דהיא מרתת מיני'
ולא התר"ה להם לעבירה ח"ו דהא עיקר הקפידא והחששא
בנ"ד הוא משום ספק רצון דכאונם לא הייתה אסירה על בעל'
ישראל ועוד דהייקא מכוונת והי' אחי' שומע קולה וכו' להניל'
אלא ע"כ דעיקר החששא אינו אלא משום רצון וכזה וודאי
דהיא מירההת מאחי' השומר דהוא יו"ג וניהי דהפועלים לא
יזעו שהושב לשומר אבל איהי הא ידעה מזה וא"כ וודאי
דשי"ך בזה הך כנראה דמרתת כמו בכל יו"ג וקו לית כאן
משום סתירה דיוצ' ובכנס בכל דיכחא חשבינן ל' יושב ומשמר:
ואפי' בדינו של בעל תה"ד אני מפהקן טובא דלמה יכוי
פ"ס לר"ה מקרי סתירה כיון דאין בזה משום יחיד דמרתת

מכני ר'ס שלא יבוא אחד מה' לבי ואיך תלי סתירה הוא זה וסתירה הא בעינן עכ"פ שיהיה ומקרא מלא דבר הכתוב ונסתרה כי ועכ"פ כנ"ל וודאי נראה דלא הוי סתירה ואף דכעל הקפיד גם עיז וכמו שאמר בעד החלון תשקי' מימ' אין בקפידתו שום חשש בו: ודמיל למא שאמרו בירושלמי אלו א"ז לה אל תכנס לביה"כ דנכנסת ולא חשגיחין בקפידתו וס"ל כיון דיו"ג שויה חשש ליושב ומשער לעיני דינא ח"כ לא משגיח בקפידתו דזה שהקפיד עיז הוא מפני שלא ידע הדין דיו"ג הוי ג"כ סתירה מפלייתא כחוייב ומשער אבל אכן נתר עיקר הדין אית לן למיזל ואין כאן סתירה כלל:

ואל השיבני מהא דקיי"ל בקדושין דנשים מבחון ואנשים מבחנים מושטין משום יחוד אף דאיכא להאנשים שזכרנים דרך עליהן ואיכא למימר דמרתא ואס"ה חיישינן ד' אינו דהא על כרחך זה גרע אפי' חפת' פתוי לרי"ה דה' נפ"פ לרי"ה קיי"ל דאין בו משום יחוד ונשים מבחון יש בו משום יחוד וא"כ כיון שהוכחנו דרך דגידון דידן עדיף אפי' מפ"פ לרי"ה אי"כ מכ"ש דעדיף מהא דאנשים מבחנים ונשים מבחון והכל מטעמא דיו"ג עדיף טפי משום דודאי יכנס וגם מטעם דנתייחד לשומר לכך מירתתי מיני טפי:

גם אין להשיב עיז מהא דאמרינן במס' סוכה דלהכי לא פבדינן סיכה בחופה לחד מ"ד משום איסור יחוד ופירש"י שמה יצטרך החזן לנאת לנקבי' והוי נמי לכאורה דומיא דיו"ג ואס"ה חיישינן משום יחוד דשאני ההם דבתי כיסאית שלהם ה' בשדה והוי כמו הפליג ולכאורה ה' נראה להכי' ראי' מסוגיא זו לשיטת רש"י דס"ל דהא דבעלה בעיר אין מושטין משום יחוד היינו גאיסור חלקות אבל איסורא איכא דאל"כ א"זאי חיששין לעיני חופה בסיכה משום יחוד הא החתן בעיר מיהו יש לדחות דשאני חופה דחיששין משום יחוד פושטנין וכשישגיגין גם דבעלה בעיר חיישינן כדאמרינן התם בקדושין שאני רב ביבי דשזכרנו הוואי וגייסא צי' ועיין ועכ"פ מש"כ נלפ"ד ברור דביואל ונכנס וכוונת דגידון דידן לית צי' משום סתירה ולא דמי למאי דאמרינן בפוסט"ע דהא דשי' נשי' שם דרך עקלתון היינו בשאין שם אל' אח' אבל אם יש פנים או יותר אסור שאפשר לאחד לשמור בדרך וס"ל כנ"ל כיון דהוי יותר מאחד אי"כ לא חכני יו"ג דטובא יש לחלק בין דרך עקלתון ליו"ג דיו"ג עדיף טפי דהוי חשש כיושב ומשתרו כדנתיבא ועוד דהא הא' דינא מקורו הוא מדברי הרשב"א והרשב"א גופי' אף דמקוביל פתם דכריו ולכן נמשכו אחריו

פוסט"ע נפתח עכ"ז הנה נתיבא מנאר גם דלא אחרה למלתי רק חסברא בעלמא מבלי שום ראי' ואיכו גופי' שדא צי' נרנא דמדברי הש"ס משמע איפכא דהא קהני שם בלשון רבים וסיים ע"ז ורחוק לומר שהי' מספר דרכי עקלקלות כחשפ"י באנשים ואי"כ הא' דינא גיפא לאו דסתמא היא ומכ"ש שלא לדמות לזה נ"ל וכמש"כ ועוד נראה דנ"ל דליכא רגלים לדבר לא מחשב כהירה כלל דהא כל עיקר מאי דאסרה בחורה עיז קינוי וסתירה הוא משום דאיכא רגלים לדבר כדאמרינן במס' נדה ובתס' סוטה ובכמה דוכתי' בש"ס ובירושלמי אמרינן עמו א ר מנא לא אמר אלא עמו הא זה אחר זה לא לא ר' אבין אמר אפי' ואס"ז מכל מקום יש רגלים לדבר הרי דלא אמרינן עיז סתירה רק היכי דאיכא רגלים לדבר אבל בלא רגלים לדבר לא הוי סתירה ואי"כ כנ"ל אין כאן שום רגלים לדבר דתאי הוי לה למיעבד דהא בעלה לא נווה עלי' רק שלא תניח את אחי' ללכת החופה אבל לא שתניח את הילד החולה לנדו ותנס' ותנא החופה ואי"כ מאי הוי ליה למיעבד וכי בידה הי"ל להרציק באחיה שלא יעוצנה וילך החופה וכיון שאין כאן רגלים לדבר לא מחשב סתירה כלל ועוד נראה דאפי' אם ה' אומר לה בפירוש אם ילך אחיה שתנס' ותנא החופה אפי' אין כאן סתירה מכיון שהייתה שם מחילה בחדר ההוא וכמו דמדייק בירושלמי מלשנא דעמו ועל כרחך לאו מלשנא דעמו לחוד קמדייק דהא אין בזה שום דיוק דהא בסתירה אי אפשר שיהי' מבטלדו אלא ע"כ דהירושלמי מדייק מלשנא דאל תכנס עמו ולכך הוי צי' למימר דאם לא נכנסו שתיבן יחד רק בואח"ז אף דנסתרה עמו מ"מ כיון שהכניסה לא ה' ביחד שוב אין כאן קפידא ומשום דליכא רגלים לדבר וכמשכ"ל וא"כ ניהי דהסיק בירושלמי דאף בוא"ז נמי חיישינן כיונו משום דגם זה עמו מקרי ומשום דאמרי דענת וימה הייתה וקנוניא עשו ביניהם להכנס בוא"ז שלא ירגישו בהן אבל הא וודאי דנכנסה עכ"ש בעינן וכלא"ה אין כאן סתירה כלל והיינו משום דליכא רגלים לדבר ממה שלא ינתה החופה בנאת אחיה דאפשר דלא הרגישה תומי' בנאתו ולאו אדעתא דמי שיקרה כן להרבה מאנשים בעלי מחשבות או אפשר שנתחנה סורתא וכדומה ולכך בעינן נכנסה דווקא דעשהה מעשה דלא הוא דמקרי רגלים לדבר וכלא"ה לא ועיין: מכל הלין טעמי יראה לענ"ד דאסתא דא שריא לבעלה ולית בזה שום ספיקא והנלפ"ד כחכתי וחממתי שמי:

דוד טעביל נמי משה וללהיה

הדפסה ברזולוציות מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

בית דוד רובין, דוד טבל בן משה עמוד מס': 125 הודפס ע"י אוצר החכמה

רבינו ירוחם - תולדות אדם וחווה נתיב כג חלק א

בעלה בעיר אין חוששין לה משום ייחוד וכן פתח פתוח לרשות הרבים פשוט. וכתב הרמ"ה ואם לבה גס בה אפילו בעלה בעיר ופתח פתוח לרשות הרבים אסור

תרומת הדשן סימן רמד

שאלה: הא דאמרינן בעלה בעיר אין חוששין לה משום ייחוד, אם קנא לה כבר מאותו האיש ונתייחדה עמו כשבעלה בעיר מי חוששין ליחוד כה"ג או לאו?

תשובה: יראה כיון דקנא לה כבר מאותו האיש חוששין לה משום ייחוד אפי' כשבעלה בעיר, דהואיל וקנא לה ועברה על דעתו חציפותא מיקרי וחוששין לה טפי מבאשה אחרת. וכן מצאתי בתוס' במס' סוטה /פסקי תוס' סוטה כג/ לעניין פתח פתוח לרה"ר דקאמר תלמודא דאין חוששין לה משום ייחוד ואי קנא לה כבר חוששין, ונראה דכ"ש לעניין בעלה בעיר, הנראה לע"ד כתבתי.

שו"ת יוסף אומץ (להחיד"א) סימן צז

וראיתי להרב טורי זהב בביאורו לאלה"ע שבא לידינו מקרוב בסימן זה ס"ק ח' שכתב בפשיטות דאם גס בה מועיל פתחו פתוח לרשות הרבים. והמגיה שם הקשה על הרב חלקת מחוקק דאסור ואשתמיט מינייהו דרבינו ירוחם נתיב כ"ג ח"א כתב משם הרמ"ה וז"ל ואם לבו גס בה אפילו בעלה בעיר ופתח פתוח לרשות הרבים אסור עכ"ל. וכבר בספרי זוטא שער יוסף בקונטרס הסימנים סימן ג' דף ו' ע"ב דקדקתי על הרב חלקת מחוקק והרב בית שמואל דנעלם מהם דברי רבינו ירוחם משם הרמ"ה הנז' ושם כתבתי אני בעניי דמדברי התוס' פ"ק דשבת ומסתמות הפוסקים משמע איפכא ע"ש באורך. ומה שדקדק המגיה על הרב חלקת מחוקק דיליף לה מתשובת הרב תה"ד סימן רמ"ד שהביא מתוס' סוטה וכו' כן דקדקתי אני הצעיר בשערי שם באורך ע"ש.

[הגהות הרד"ל]

שם שאני כו' וגייסא ביה. הכ"ס כתב דין זה
גם לענין פ"פ לר"ה ומלאתי כדבריו צרי"ו
נשם הרמ"ה. אלל בתוס' נשנת פ"ק (טו:) מצואר
דכיון דהיה פ"פ לא היה פלטי בן ליש חושש
ליסוד אע"ג דודאי גייסי אהדדי שנשאלת לו בתורת
נשואין ועי' בתה"ד. ודע דמוכח מכאן אע"ג דרז

הועתק על ידי אוצר החכמה

במציאות זה דרב ביבי הן אמת וכאשר יהיה האופ"ן שיש יחוד גמור אף דאינם מתייחדים, כי הן האיש בעליה הוא למעלה והיא למטה, כיון שיכול לירד למטה אסור משום יחוד, מיהו היכא שבעלה בעיר דליכא אלא איסורא בעלמא ואין מלקין במציאות זה דאינם במקום א', הנה זה עומד טפי בעליתא וזאת האשה בירכתי ביתה, פריך הש"ס דיהיה מותר ואמאי שקיל דרגא מתותיה, דבמציאות זה דהשתא ליתנהו במקום אחד לא חיישינן דיתייחדו, כיון דא"נ מתייחדי אינם באים לידי עבירה, וביחוד כי האי בעלמא אין מלקין, כן גר' לקע"ד למצוא צד זכות לרש"י והר"ן ז"ל בפירושא דשמעתתא.

הדר"ן למאי דאתאן עלה, הן הן דברי הרב חלקת מחוקק ז"ל דאסר גם בפ"פ. אם גם בה דודאי נראה דסמוכות שלו מהא דאמרינן בש"ס דבגייסא ביה אף דבעלה בעיר אסיר, ולפי דעתו ז"ל ניחא לקע"ד מאי דאיכא למידק קצת בש"ס דנקט תחילה דין בעלה בעיר ושוב נקט דין פ"פ, ושוב אייתי עובדא דרב ביבי, דהו"ל לש"ס למסמך עובדא דרב ביבי לדין בעלה בעיר, ודין פ"פ לא הו"ל לש"ס למינקסיה ביניהו, ובלבד שלו יקדים או ל"ו יאחר, אמנם לפי דעת הרב ח"מ ז"ל אפשר לומר דנקט הש"ס הני תרי דיני דבעלה בעיר ופ"פ ואגבן אייתי עובדא דרב ביבי, להשמיענו דכי היכי דבעלה בעיר בגייסא ביה אסיר, ה"ה נמי בהתרא דפ"פ דבגייסא ביה אסיר, ואולם לקע"ד יש לדון בדין זה דה' מ"מ ז"ל, דטעם נכון יש לחלק בין בעלה בעיר לפ"פ לר"ה דבשלמא בבעלה בעיר אסרו בגייסא ביה, דכיון דעל עומדם יעמודו לבטח אין זר אתם אף דמסתפו מבעל, מ"מ כיון דגייסא ביה יצרא דעכירה תופף עליהם וחיישינן לאיסורא, כיון דהא מיהא באותה שעה יחידים ביתה, לא כן בפ"פ לר"ה דרבים בוקעים ותהי יראתם טפי מבעלה בעיר, דינן לדון דאף בגייסא ביה שריא, ואי יליף לה מהרב תה"ד ז"ל סימן רמ"ד דהשוה בעלה בעיר לפ"פ היכא שקינא לה, אדרבא משם יש קצת לדקדק איפכא, וז"ל הרב תה"ד ז"ל יראה דכיון דקנא לה כבר מאותו האיש חוששין לה משו' יחוד אפי' כשבעלה בעיר וכו', וכן מצאתי בתוס' במסכת סוטה לענין פ"פ לר"ה דקא' תלמודא דאין חוששין לה משום יחוד ואי קנא לה כבר חוששין, וגרא' דכ"ש לענין בעלה בעיר עכ"ל, הרי דהרב ז"ל יליף דין בעלה בעיר מכ"ש דדין פ"פ, משמע דפ"פ עדיף טפי, אלא דכיון דאשכח הרב תה"ד ז"ל דבקנא לה אף בפ"פ אסיר, נשא ק"ו בעצמו לדין בעלה בעיר, ואם כן אין ללמוד מדין בעלה בעיר דבגייסא ביה אסירה לפ"פ, דפ"פ עדיף טפי. והנה ק"ק לקע"ד על מרן ז"ל בב"י ובשלחנו הטהור שהביא הא דהרב תה"ד ז"ל דקינא לה בדין בעלה בעיר ולא הזכירו בדין פ"פ, ואין לומר דסמך שנובין ונידון מדין בעלה בעיר, דכבר כתבנו דה' תה"ד ז"ל גופיה יליף דין בעלה בעיר מדין פ"פ במכ"ש, דאלמא בעלה בעיר לאו נטירותא היא כפ"פ, והו"ל למרן ז"ל להשמיענו דין קינא לה גם בפ"פ באופן, דהרי דקדקנו מדברי הרב תה"ד ז"ל דפ"פ עדיף מבעלה בעיר, גם מבין ריסי עיני רש"י ז"ל נראה דאע"ג דבעלה בעיר ס"ל דאיסורא מיהא איכא, בפתח פתוח לרשות הרבים אפילו איסורא ליכא ולכתחילה שרי להתייחד בפתח פתוח, ומנא אמינא לה, ממה שרש"י ז"ל כתב וז"ל בד"ה בעלה בעיר אין חוששין לה משום יחוד להלקות דמסתפי מבעל השתא אתי

עכ"ל, הרי דהא דא"ח להלקות כתביה גבי בעלה בעיר, ואי ס"ל לרש"י ז"ל דפ"פ דכוחה דא"ח להלקו, הו"ל לרש"י ז"ל לכתוב דבריו בבי' לשונות באופן זה, בעלה בעיר אין חוששין דמסתפי מבעל השתא אתי, אין חוששין משום יחוד להלקות, ואז הוה קאי הא דאין חוששין להלקות בין אבעלה בעיר בין אפ"פ, ומדחוינן דרש"י ז"ל דקדק בלשונו לשון הזהב לכתוב הא דא"ח להלקות גבי בעלה בעיר, משמע לקע"ד דס"ל לרש"י ז"ל דבפ"פ אפי' איסורא ליכא, ואין לדקדק לאיזך גיסא דאי איתא דס"ל לרש"י ז"ל דאין חוששין דפ"פ היינו אפי' לכתחילה הו"ל לפרש, דיש לוי' דהא פשיטא ליה לרש"י ז"ל דפ"פ הוא התר גמור, כי היכי דשרינן גבי יין נסך במסכת ע"ז דף ס"א ע"א, גבי המטהר יינו של עכו"ם ונותנו ברשותו ובבית הפתוח לר"ה בעיר שיש בה עכו"ם וישראלים מותר ע"ש ברש"י ותוס', ובטי"ד סימן קל"א ע"ש, ולא הוצרך לרש"י לפרש מילתא כדנא דהוה פשי' ליה, וכן מוכח ממה שדקדקנו דכתב הא דא"ח להלקות בין הדבקים גבי בעלה בעיר כאמור, וכן יש לדקדק קצת מהרב ב"ח ז"ל שפסק כרש"י ז"ל בדין בעלה בעיר ובדין פ"פ לא כתב כלום, משמע דס"ל דבפ"פ אף רש"י ז"ל מודה דאיסורא נמי ליכא, ולפי זה לדעת התוס' דגם בבעלה בעיר אי' ליכא, יש לישב הדקדוק שדקדקנו לעיל בש"ס דכריך ותני דין בעלה בעיר ודין פ"פ בהדי הדדי, ושוב מיייתי עובדא דרב ביבי, דאפשר דלהכי נקט לדין פ"פ סמוך לדין בעלה בעיר לומר דבבעלה בעיר אין חוששין אפי' לכתח"י ואיסורא ליכא, ויגיד עליו רע"ז דין פ"פ דפשיט לן דאיסורא ליכא, והא דלא פירש הש"ס להדיא בבעלה משום דמריה שמעתתא מר ניהו רבה הכי נקיט סתמא, ומיהו הש"ס לגלות לנו שלא נטעה אסמך לדין זה דינא דפ"פ, וגילוי מילתא בעלמא הוא, ולדעת רש"י ז"ל אפי' לקע"ד לומר דכונת הש"ס להורות דבו בפרק שאמר רבה דין בעלה בעיר אמר רב יוסף דין פ"פ, ותרומיהו צדיקי גמורי קבלו זה מזה דכי הודי הו' בבי מדרשא, והיינו דבעובדא דרב ביבי פריך והא רבה הוא דאמר בעלה בעיר, כלומר ורב יוסף נמי סבר וקביל האי דינא, וחדית לן איהו נמי דין פ"פ באותו פרק, ואיך שיהיה לפי האמור הא אשכחן בפ"פ לדעת רש"י ז"ל אישור' מוסיף על דין בעלה בעיר דבפ"פ שרי רש"י ז"ל לכתחילה, ואף אנו נאמר כן בדינא דגייסא ביה דבפ"פ שרי אף דבבעלה בעיר אסיר וכן מוכח מדברי התוספות ז"ל פ"ק דשבת שהבאתי לעיל שכתבו שנאסור יחוד בנדה ונשרי הוא בבגדו והיא בבגדה היכא דליכא יחוד, כגון שפ"פ לרה"ר, ואי אמרת דבפ"פ בגייסא ביה יש יחוד מאי קאי התוס' ז"ל, וכן ממ"ש גבי פלטי ק' ליש וכמש"ל באורך, וכן מוכח מלשון הר"מ והסמ"ג ז"ל שכתבו דין בעלה בעיר ואם גס בה אסור ואחר סמוך כתבו כל המתחוד עם אשה אם היה פ"פ וכו', ומשמע מדכילי כללא כל המתחוד וכולי דאפי' גס בה מותר בפ"פ וכמש"ל, וכ"נ מהטור והש"ע, והתימא על הרב ח"מ והרב ב"ש ז"ל שכתבו בפשיטות דגס בה בפ"פ נמי אסיר, דמכל הנו' משמע להפך, אמנם ראיתי לרבינו ירוחם ז"ל נכ"ג ח"א שכתב בשם הרמ"ה ז"ל וז"ל, ואם לבו גס בה אפי' בעלה בעיר ופ"פ לרה"ר אסור ע"כ, וזה כסברת הרב ח"מ והרב ב"ש ז"ל, והתימא עליהם שלא הזכירוהו, ואולם מדברי שאר פוסקים נרא' דבפ"פ

אף בגס בה שרי כמש"ל, וטעם לשבח יש לחלק בין בעלה בעיר לפ"פ כמש"ל, ועוד נלקע ד' לחלק לפי מ"ש הר"מ והטור וטעם בעלה בעיר משום דאימת בעלה עליה, א"כ השמירה היא מכחה, ולכך כיון דנשים דעתן קלה בגס בה אסיר, אמנם בפ"פ דהאיש והאשה תרוייהו אימת' דעוברים ושבים עליהם אפי' גס בה לא מחלף דעת האיש, ואפי' לפי סברת הרמ"ה ז"ל אפשר דבמי שעסקו עם הנשים לכ"ע שרי בפ"פ, שהרי כתבו הר"מ והסמ"ג והטור דגס בה היינו שגדלה עמו או שהיה קרובתו ע"ש, ורש"י ז"ל כתב שושבינתיה בעלת ברית לו ע"ש, ומי שעסקו עם הנשים נהי דגס בהו מ"מ נראה דאינו גס בהו בסוג זה שכתבו הפוסקים ז"ל, ועל כן נר' דאפשר דמותר לו להתקד בפ"פ לר"ה לכ"ע כנלקע' להלכה. ולמעשה דברי לא מעלין ולא מורידין, ובאמת אמרו תלמיד אל יורה, ויהיו דברי אלה לפלפולא בעלמא. נאם בעי ומתחנן נגד פני עליון היושבי בשמים יאיר עינינו בתורתו כאור החמה שבעתים, ויצילנו משגיאות, ואכיון להלכה דוד בשתים, אמר יאמר העבד שירי שירי הנה ארשו שיחת הילדים ארש לא מסוהרה ולשון הבאי והוא הצעיר חיים יוסף דוד אזולאי ס"ט.

ד שאלה חצר שדרים בו נשים פנויות גם איש ואשתו אתדר להו באותו חצר, מהו שיתחד אדם מישראל עם אשה פנויה הדרה באותו חצר היכא שפתח הבית פתוח לחצר, יורינו המורה אי אריך למעבד הכי אי לא ושכמ"ה.

תשובה כתב הרמב"ם ז"ל פכ"ב מהל' איסורי ביאה דין ח', לא תתיחד אשה א' אפילו עם אנשים הרבה עד שתהיה אשתו של א' מהם שם ע"כ, וכתב מרן ז"ל בכ"מ שם במשנה רש"א אף איש א' מתיחד עם ב' נשים בזמן שאשתו עמו, ומשמע לרבינו דלאו לאיפלוגי אתא אלא לפרושי, ומ"ה כתב דבזמן שאשתו של א' מהן שם מותר להתיחד וכו', ואפי' את"ל דפליגי את"ק משמע דהלכה כמותו מדמוקי סתם גמרא ברפ"ב דעכו"ם מתני' אליביה, ויותר נראה שהוא גורס בזמן שאשתו עמו ישן עמהן וכו' וכן גירסת הרי"ף והרא"ש עכ"ל. ומדברי הה"מ ז"ל לעיל דין ד' שכ' בעכו"ם פא"מ מבואר בסוגי' וכר"ש דאמר הכין במשנתנו פ"י יוחסין ע"כ, נראה דס"ל כמילתא מציעתא שכ' מרן ז"ל דפליג ר"ש וכו' והלכה כותיה מכח סוגית פא"מ, גם התוס' ז"ל שם פא"מ דף כ"ה ע"ב ד"ה ל"צ באשתו עמו שכתבו לכאורה מוקי לה כר"ש דא' פ"י יוחסין וכו' ע"ש מוכח דר"ש פליג, גם הר"ן ז"ל כתב פ' עשרה יוחסין ר"ש אומר כ"ב בנוסחאות, וק"ל הכי דסוגיין כותיה בפא"מ, והרי"ף ז"ל גורס ראש משנה בזמן שאשתו עמו ע"כ. ונראה דס"ל להני רבוותא דאע"ג דר"ש איירי באיש א' עם שתי נשים, ה"ה דשרי כשאשתו עמו אפי' עם אשה אחת, ולא -מו שדקדקו התוס' ז"ל בקידושין דף פ' ע"ב דלגי' זו לא מהני לר"ש אשתו עמו אלא עם שתי נשים ע"ש, והאי דנקט ר"ש מילתיה בב' נשים אידי דנקט ת"ק לא יתיחד איש א' עם שתי נשים גם ר"ש נקט הכי, וה"ה דאפי' עם אשה אחת שרי, וזיל בתר טעמא שאשתו משמרתו, וכיון דאשתו משמרתו מ"ל חדא מ"ל תרתי.